

man-na-näringens bästa, vågar jag likaledes föreslå, att det måtte tillhöra Kongl. Krigs-Collegium omedelbart att bestämma det rations-pris, enligt lägsta anbud vid skeende auction på stället inför Konungens Befallningshafvande, hvilket för utfodring af Artilleri- och Cavalleri-hästar beviljas, äfvensom att det måtte blifva vederbörande RegementsBefäl vid ansvar förbjudet, att låta verkställa utfodringen på annat sätt, än efter de föreskrifter, hvilka före auctionen på det nogaste uppgifvas och bestämmas.

Lades på bordet.

Friherre *Wrangel, Henning*: Ingen kan neka nyttan af de inrättade Snöplogslagen; men den lättnad, landtmannen härigenom borde äga, försvinner helt och hållet genom det förmynderskap under Kronobetjeningen, hvaruti han råkat, i afseende på detta likasom andra onera, genom det förhållande, som leder till många missbruk, att accorden om snö-plogningen få uppgöras af Kronobetjeningen. Närmaste följden häraf har, åtminstone efter min erfarenhet, varit den, att dessa accord blifvit mycket drygare, än om det varit de plog-skyldige tillåtet att sjelfva uppgöra dem. Ingen ting torde äfven finnas naturligare och billigare, än att den som skall betala, äfven får beting sig villkoren för denna betalning så billiga han förmår dem uppgöra. I anled-

ning häraf tager jag mig friheten föreslå, att det må stå de plog-skyldige öppet, att sjelfve uppgöra contracterne om snö-plogning, att dessa contracter, försedde med borgen för uppfyllandet, sedermera må stadfästas af vederbörande Auctoriteter, och att ett vidimeradt exemplar derefter tillställles Kronobetjeningen till dennes efterrättelse, så att den eller de, som öfvertagit detta onus, må, kunna af Kronobetjeningen tillhållas att fullgöra sina skyldigheter.

Lades på bordet.

Herr *Akrell, Carl*, uppläste följande:

Under Riksdagen år 1810 behagade Kongl. Maj:t i Nåder till Rikets Ständers afgörande öfverlemna, huru förhållas borde med ett Kronan tillhörigt hemman, kalladt Tofta, beläget i Adelsö Socken af Stockholms Län.

Rikets Ständers, i anledning deraf fattade beslut innehåller: *Att emedan Tofta är ett skattlagdt Krono-hemman, med fastställd ränta, kan denna lägenhet icke behandlas på samma sätt som Kungsgårdar, utan bör, såsom varande utan åbo, på auction till Skatte försäljas, med bibehållande af dess nuvarande ränta, att dels till Kronan, dels till Indelnings-hafvaren utgå.*

Detta Rikets Ständers beslut, hvartill Konungen gifvit Nådigt bifall, har icke, efter Dess med Rikets allmänna lag enliga föreskrift, gått i verkställighet; ty vid försäljningen har blifvit undantagen den skog med ett derå belägit torp, som af ålder tillhört hemmanet och i dess skattläggning äro intagne, och den nya hemmans-ägaren har, utan att komma i besittning af hela den skattlagde ägorymden, likafullt blifvit ålagdt att, till fullo och i alla tider, utgöra och ansvara för hemmanets ränta och öfriga onera.

Häraf har händt, att Kongl. Maj:t tid efter annan blifvit besvärade med hemmans-ägarens underdåniga ansökningar att, i anseende till skogens oumbärlighet för hemmanet, få den till detsamma återställd, antingen mot skattelösen eller ny ränta, eller ock mot arrende. Men dessa underdåniga ansökningar hafva blifvit afslagne, på grund af vederbörandes underdåniga anmälan, att skogen blifvit *afrösad till Kronopark* för Kungsgårdarna Drottningholm och Svartsjö.

Denna afrösning, om den ock blifvit på vederbörlig befallning verkställd, hvilket icke är förhållandet, har dock icke kunnat eller bordt äga bestånd längre, än hemmanet förblef i Kronans ägo och under dess disposition, men ej sedan det blifvit,

till följd af ett fastställt Riksdagsbeslut, till Skatte försåldt, med bibehållande af sin ränta och skatt. Att det oaktadt en sådan åtgärd kunnat förändra ett Rikets Ständers, af Konungen gilladt och till verkställighet anbefaldt beslut, förvandla en skattlaggd hemmansskog till Kronopark, och, tvärt emot tydlig Lag, skilja den från ett skattlagdt hemman, är ett exempel af Embetsmanna-myndighet, som lyckligtvis i vårt Land måste vara det enda i sitt slag. Lagen är lika bindande för förvaltaren af Kronans egendom, som för den enskilde jordägaren, och denna Lag bjuder i 4 Cap. af JordaBalken, *att then som å skattskyl-dig jord sitter, ej må, genom köp, skifte eller å annat sätt, något söndra eller min-ska af thet som thertill med rätta hörer: gör thet någor; vare ogillt.* Att ifråga-varande afsöndrade skog är, och af ålder varit en hemmanets tillhörighet, och att den under hemmanets år 1696 skedde sed-naste skattläggning är inbegripen, är genom lagliga handlingar och Chartor bevisadt och i laglig väg erkänt; äfvensom det är med-gifvet, att dess förlust medför lidande och hinder i hemmanets bruk och skötsel. Der-till kommer, att denna skog, långt ifrån att, efter hvad man föregifvit, vara för Drottningholm och Svartsjö omistlig, är för dessa Kungsgårdar af nästan ingen nytta, så väl genom sitt ytterst vanvårdade skick, som

som genom sin till afhemtning af skogseffecter otjenliga belägenhet; ett förhållande, som blifvit formligen erkänt, till följd af en förledne sommar omsider anbefalld och verkställd laga besigtning. Då således den med Tofta hemman vid dess försäljning, företagne styckning strider mot Rikets Ständers beslut och Konungens, till följd deraf, utfärdade Nådiga befallning, samt är olaglig och ändamålslös, får jag härmedelst föreslå en underdånig anmälan till Konungen om rättelse härutinnan, hvarigenom Rikets Ständers vid 1810 års Riksdag fattade, af Konungen gillade beslut, till fullo, och i enlighet med allmänna lagens bud, sättes i verkställighet, och att således den under Tofta hemman skattlagde, fordom dit hörande, men vid skatteköpet afskiljde skog, med derå varande torp, måtte till hemmanet återställas, antingen emot ny skattelösen, som efter räntan bestämmes i förhållande till den för det öfriga af hemmanet redan erlagde skattelösen, eller ock mot högsta anbud på öppen auction.

De handlingar och chartor, som upplysa detta ämne, bifogas; och anhåller jag, att denna min Motion må till Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet remitteras och de öfriga RiksStånden communiceras.

Hvarjemte Herr *Akrell* till Protocollet aflemnade följande handlingar:

N:o 1. Tofta Hemmans Skattlägnings-Instrument af år 1690, hvori hemmanets hela område, jämfördt med Chartan, beskrifves och vid ränteberäkningen upptages till 44 Dal. 19 Öre, hvaraf för muhlbete och skog uppföres 14 Dal. 5 Öre.

N:o 2. Charta öfver Tofta hemman, författad på 1690-talet af Härling, der hemmanets mark är affattad och beskrifven, samt Tofta skog och Eric Jöransons torp finnas tecknade å de ägor, som i sednare tider blifvit kallade Adelsö Kronopark, samt Skogvaktarens boställe, med anförande i Chartebeskrifningen, att till Byen är nödtorftig skog till gärdslä, stör, vedbrand och tømmer.

N:o 3. Charta öfver Tofta hemman, med derunder lydande 3:ne torp, affattad af Landtmätaren Svanholm 1708, hvilken Charta till alla delar instämmer med den af år 1690.

N:o 4. Bevis att icke flera än förenämnde 2:ne Chartor öfver Tofta hemmans ägor finnas i Kongl. Landtmätericontoret, samt att båda dessa Chartor upptaga inom hemmanets område den skogsmark, jemte det torp, som år 1794, under namn af Adelsö Kronopark och Skogvaktare-boställe, blifvit afrösade.

N:o 5. Underdånigt Memorial af Ståthållaren Grefve Munck, dat. den 9 Augusti 1790, med förslag, att *Tofta hemman*, i

anseende till skogen, icke måtte till skatte försäljas, men deremot anslås till Länsmans-boställe, och med tillägg: skulle Eders Maj:t i Nåder härtill lämna bifall, kunde skogen beqvämligen från hemmanet afrösas samt Länsmannen förpligtas att öfver dess fredande hålla vård.

N:o 6. Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse till Ståthållaren Baron Rålamb, dat. Calmar den 11 Julii 1793, med Nådig förklaring: att hvad vidkommer det uppgifna förslaget om Tofta hemmans användande till Länsmans-boställe, eller huru med samma hemmans besittning vidare må förhållas, vill Kongl. Maj:t deröfver, vid hemmanets ledighet, sig i Nåder utlåta.

N:o 7. Utdrag ur Rikets Ständers Underdåniga skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 30 April 1810, med förklaring, att Tofta hemman, *hvilket ej på samma sätt som Kungsgårdar kan behandlas*, bör på auction till Skatte försäljas, med bibehållande af sin ränta.

N:o 8. Kongl. Maj:ts Nådiga bref af den 21 Maji 1810 till KammarCollegium, med Nådig befallning att verkställa ofvannämnde Rikets Ständers beslut.

N:o 9. Utdrag af Färentuna Härads-Rätts Utslag den 23 Februarii 1802, som styrker, att den afrösade skogen finnes å

1690-års Charta upptagen och beskrifven, såsom Tofta enskilda skog, samt att den i sednare tider skedda afrösningen af Tofta skog till Kronopark icke kunnat leda till ändring eller förfång för afgärda hemmanet Stenkulla, att med Tofta såsom Bolby njuta dess afgärde-rätt till ifrågavarande skog.

N:o 10. Bevis att Tofta, allt ifrån skatte-köpet år 1810 till närvarande tid, utlagt full ränta, samt öfrige ständiga onera och Bevillning för all dess skattlagda jord.

N:o 11. Utdrag af LagfartsProtocollet, hållet å Lagtima Vintertinget med Färentuna Härad den 15 Februarii 1811, med anförande af KammarCollegii aflåtne Skatte-bref, hvaraf inhemtas, att Tofta hemman blifvit försåldt för en köpeskilling af 9,100 R:dr B:co, samt att köparen ålades att ansvara för alla af hemmanet utgående räntor och utskylder, ehuru den under hemmanet skattlagde skog, med derå belägit torp, från skatte-köpet undantogs.

N:o 12. Kongl. KammarCollegii underdåniga utlåtande den 11 Augustii 1812, i anledning af Tofta hemmans-ägares underdåniga begäran att *mot lösen* erhålla ägande rätt till den undantagne skogs-trakten, deri Collegium medgifver, att bemälde skog är en del af Tofta hemmans fordna skog, och att Kongl. Maj:t icke befallt skogens undantagande, men anmärker att detta un-

dantag förut skett, och att Collegium icke funnit sig tillständigt skilja skogen från Kronans disposition, öfverlemnande till Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, huruvida skogen borde anses iklädd Kungsgårds natur. Collegium föreslår tillika, att om skogen ej anses nödig för Kungsgårdarna, den må upplåtas till Skatte åt den, som derföre erbjuder högsta räntan, eller ock att den förut skattlägges, och sedan på auction försäljes; tilläggande slutligen, att Tofta köpeskillning är ganska hög, och att ägaren, utan dispositions-rätt till den angränsande skogsparken, måste vidkännas lidande å hemmanets ägor, samt hinder i dess rätta skötsel, samt underställer åter Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning, om derå må göra det afseende, att ägaren utom auction må få lösa samma skogs-trakt till Skatte, sedan den ånyo blifvit skattlagd.

N:o 13. Besigtningens-berättelse i anledning af Ståthållare Embetets å Drottningholm förordnande, afgifven den 21 Julii 1828, hvori anföres, att denna i hög grad vanvårdade och för Kungsgårdarne nästan onyttiga skog icke som sig bör kan bevakas; att hygge derå måste verkställas med legda arbetare, hvilket är nog kostsamt; att på det ställe, der skogen gränsar intill sjön, inga landnings- eller lastställen finnas, samt att erfarenheten tillräckligen styrkt, att denna Kronopark är en egendom, som anlites af

närmare och fjärmare skoglösa grannar, och hvaraf rätta ägaren drager minsta nyttan, och att Kungsgårdarnes fördel bäst afses genom ett lämpligt utarrenderande af hela parken o. s. v.

N:o 14. HofJägmästaren Ströms, den 7 Julii 1828 till StåthållareEmbete öfver Drottningholm afgifne berättelse om tillståndet med Adelsö Kronopark, deri dess areal uppgifves till 246 tunnland 29 kappland, och Skogvaktar-bostället till 27 tunnland 31 kappland och skogen anses vara så illa medfaren, att den blott gifver 24 famnar ved per tunnland, ehuru den under bättre behandling förmodas kunnat gifva tre gånger denna afkastning. Men till erhållande af en sådan afkastning fordras en noga skötsel och tillsyn, hvartill likväl skogen anses för liten, äfvensom större kostnader, hvilka skattas till värdet af halfva afkastningen och hela bostället, hvarföre ock Jägmästaren Ström föreslår skogens öfverlåtande mot arrende i skogs-effecier.

Lades på bordet.

Grefve *Cronhjelm, Otto August*: Den Motion, som jag för några dagar sedan nämnde, att jag skulle hafva äran framställa, grundar sig på den erfarenhet jag, såsom Ledamot i HufvudStadens Taxerings- och PrüfningsComitéer, inhemtat om svå-

righeten att i många fall tillämpa nu gällande Bevillningsförordning; men som denna Motion är vidlyftig, samt Höglofl. Ridderskapets och Adelsns tid i dag är dyrbar, hemställer jag vördsammast, om ej mig må tillåtas att först nästa Plenum uppläsa nämnde Motion.

Jag får äfven äran anmäla en annan Motion, som egentligen grundar sig på det förhållande jag i min Motion om Bevillningsförordningens förändring uppgifvit, att nemligen genom brist af en viss utsatt tid, inom hvilken alla Bevillnings-anmärkningsmål skola vara af KammarRätten och instansen deröfver granskade och afdömde, det i år händt att till och med 10 års anmärkningsmedel blifvit påförde en fattig medborgareclass här i Staden. Den summa frågan rörer, utgör, som jag tror, omkring 8000 R:dr; men om den utsökes, lära icke mera än emellan Ett- och Tvåtusén R:dr kunna ingå, och äfven derigenom beröfvas en stor del menniskor det nödvändigaste. Genom ÖfverStåthållareEmbetets mensklighet har utsökningen någon tid varit instäld, men kan troligen icke länge fördröjas. I anledning af hvad jag nu anført, har jag vågat föreslå, att Rikets Ständer af billighet och mensklighet ville dessa anmärkningsmedel efterskänka; helst de äro af den natur, att hvarken Taxerings- eller PröfningsComitéerna trott sig, enligt Be-

villningsförordningen, kunna dessa afgifter påföra. För öfrigt vill jag endast nu reservera min rätt, att vid Motionernes uppläsande närmare få utveckla mina åsigter.

Lades på bordet.

Grefve *Hamilton, Jacob*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Den nu varande arbetstiden i våra Hof-Rätter, Collegier och alla andra Embetsverk i Riket torde med skäl påkalla ändring. Vid första påseendet tyckes denna fråga kanske vara mindre vigtig; men vid närmare öfvervägande torde man finna den af mera betydighet.

Arbetstiden i våra Embetsverk är nu vanligen från klockan 10 förmiddagen till 2 eftermiddagen. Dessa timmar anser jag mindre lämplige; ty förmiddagen, som onekligen är den bästa arbetstiden blir derigenom för kort. För Embetsmannen är tiden nu på morgonen otillräcklig, för att bereda de ärender, som skola förekomma på embetsrummet om dagen; äfvensom han ej hinner att emottaga eller meddela de upplysningar, som enskilde personer dels kunna äska, dels behöfva lämna. Detta tror jag ej kan bestridas.

Förbigående för öfrigt alla andra talande skäl för ändring af arbetstiden uti

våra Embetsverk, föreslår jag vördsammast, att denna tid hädanefter må blifva från klockan 12 på dagen till 4 eftermiddagen. Om remiss häraf till Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet anhålles vördsamlingen.

Lades på bordet.

Herr *Silfverhjelm*, *Carl Adam*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Då bevarandet af enskild mans rätt utgör grundämnet för all samhälls-inrättning, och hvarje förbiseende deraf är ett våld, som icke står att förena med den säkerhet och det skydd individen bör kunna påräkna för sina rättigheters helgd, så önskar jag få fästa uppmärksamheten vid ett förhållande af alldeles egen beskaffenhet.

Under 1813 års fälttåg i Tyskland organiserades derstädes för Svensk räkning Regimentet Royal Svedois, som året der- efter åtföljde Svenska Arméen mot Norrige, under vilkor att framgent förunnas samma fördelar och rättigheter, som hvarje annan Svensk Corps. Befälets constitutorialer utbyttes mot form-enliga fullmagter, och lönevillkoren determinerades i likhet med dem, som existerade vid Konungens Eget värfvade Regemente, hvarigenom individernes säkerhet för framtida bergning tycktes fullkomligen tryggad. Då Regemen-

tet sedermera år 1815 upplöstes, var första Majoren derstädes, ÖfversteLieutenant Carl de Mottoni, en bland antalet af de 4 Officerare dervid, som, afsägende sig alla medborgerliga rättigheter inom eget Fädernesland, qvarstادنade i Sverige, och bland dessa var han derjemte den enda, som, utan ersättning eller eget förvållande, oförmodadt blef beröfvad den honom garanterade, och af honom redan tillträdde lönen. Mot detta rättsvidriga förhållande sökte han år 1816 hos Kongl. Maj:t underdånig ändring; men då StatsContoret, till hvars förklaring saken hänsköts, upplyste, att ingen fond för detta ändamål var att tillgå, sedan Krigsfonden, hvaraf den förut utgått, hade upphört, så kunde Hans Maj:t icke på annat sätt åstadkomma rättelse, än genom meddelandet af ett expectance-arfvode af 200 R:dr Banco.

Hitkommen på garantier, hvilkas helgd han hvarken borde eller kunde misskänna, och under beräkning af hvilkas fortfarande han försakat de fördelar, som å annan ort stodo honom till buds, befinner han sig nu med familie i ett främmande land, i hvars leder han stridt och i hvars tjänst han ännu qvarstår, i saknad af bergning, utan all annan inkomst, än ett högst otillräckligt, på obestämd tid meddeladt arfvode.

Under sådana förhållanden, och då han, som främling, i Sverige saknar alla

relationer och det understöd, som derifrån kunde härflyta, anser jag både billighet och rättvisa gemensamt fordra, att Rikets Ständer åt honom anslå en ersättning för hvad han förlorat, att framgent honom tillfalla, och att honom dessutom blifver godtgjord differancen emellan det expectance-arfvode han uppburet, och den ordinarie lön, som sedan den 1 April 1815 varit honom förhållen; och anhåller jag, att detta mitt Anförande måtte till StatsUtskottets utlå-tande remitteras, förbehållande mig rättighet att der få förete de saken upplysande handlingar.

Lades på bordet.

Herr *Grönhagen, Gustaf*, hade inlemnat följande, som upplästes:

Som inom de Collegiala och Administrativa Verken finnas Embets- och Tjenstemän, hvilka innehafva Sysslor vid särskildte Verk; men sådant obestriddigen förorsakar långsamhet och hinder i tjenstutöfningen, jemte det att andre personer derigenom uteslängas från tjenester, som dem eljest kunde tillkomma; så föreslår jag, att ingen Embets- eller Tjensteman, som på Kronans Stat åtnjuter *årlig lön eller arfvode* till 1200 R:drs belopp, må tillåtas bekläda mer än *en enda* tjenst, och således icke på 2, 3 à 4 ställen uppbära löner

till flere tusende R:drs belopp. Om Remiss
anhålles ödmjukligen.

Lades på bordet.

Herr *Grönhagen, Gustaf*, hade inlemnat ett så lydande Memorial:

Sedan jag af JustitiæOmbudsmannens till Rikets Ständer afgifne Embetsberättelser för de senare fem åren inhemtat, att JustitiæOmbudsmannen icke varit så översam, som opinionen trott, har jag likväl förväntat, att vida flere och kraftfullare åtgärder af denna Embetsman skulle på en så lång tid hafva blifvit vidtagne. Embetsberättelserne visa väl, att åtskillige klagomål hafva hos JustitiæOmbudsmannen varit anmälde och fiscaliska åtal af honom förordnade; men hvarken innefatta Berättelserne *hvarje* hos JustitiæOmbudsmannen förd klagan, och huru, samt uppå hvad sätt den blifvit afhulpen, icke eller huru hvarenda förordnad action blifvit slutad och hvad påföljden deraf varit.

Jag anser mig därför böra ödmjukligen föreslå, att Instructionen för Rikets Ständers JustitiæOmbudsman må varda förändrad sålunda, att denne Embetsman åläggas till laglig beifran upptaga *hvar* enda *klagomål*, som hos honom anmäles, utan rättighet för JustitiæOmbudsmannen att det samma nedlägga eller vägra undersökning;

blifvande det den klagandes ensak, att försvara sin angifvelse, i händelse den af Domstol finnes hafva varit obefogad; äfvensom JustitiæOmbudsmannen uti sin till Ständerne afgifvande Embetsberättelse bör icke allenast noga och fullständigt intaga *hvarje* hos honom anmaldt klagomål, utan äfven lika fullständigt upplysa hvad åtgärd blifvit vidtagen och hvad slut hvarje sak fått.

Sker icke detta och blifva Embetsberättelserne icke så fullständiga och upplysande; så inser jag icke hvartill JustitiæOmbudsmansEmbedet tjenar, och hvarföre Statsverket skall betungas med aflöning till en Embetsman, hvars befattning icke svarar mot det dermed afsedda goda ändamål.

Detta torde med de öfrige respective RiksStänderna varda communiceradt och till vederbörligt Utskott remitteradt.

Lades på bordet.

Herr *Bruncrona*, *Nils*, anförde skriftligen:

Allt ifrån Lotsinrättningens första ändamålsenliga organisation, och sedan 1696 års Kongl. Lotsförordning utkom, hvaruti KronoLotsarnes skyldigheter och rättigheter blifvit bestämde, var Lotsbetjeningen oafbrutet till 1760 befriad ifrån erläggan-

de af personliga afgifter till Staten, lika med Ryttare, Soldater och Båtsmän, som ännu åtnjuta en sådan förmån; men efter sistnämnde år hafva Rikets Ständer genom beslut, än ålagt KronoLotsarne sådane afgifter, än ock dem derifrån befriat, hvilket var förhållandet till 1809 års Riksdag, då, enligt 9 §. af RiksdagsBeslutet, Bevilling ovilkorligen blef Lotspersonalen ålagd samt sedermera fortfarit.

Enär denna afgift, i förhållande till KronoLotsarnes fattigdom och ringa inkomster samt stegrade varuvärden, blifvit både tryckande och högst menlig för Lotspersonalens bestånd, ansåg jag mig skyldig att härå den 21 Februarii 1823 fästa Höglofl. Ridderskapets och Adels uppmärksamhet, som behagade samma mitt anförande till BevillningsUtskottet remittera; men hos Utskottet och RiksStånden verkade min billiga framställning icke någon väsendtlig ändring till Lotsarnes fördel, hvilket fullkomligt kan inhemtas af Stadgandet uti 11 Art. 2 §. af Rikets Höglofl. Ständers den 18 December 1823 utfärdade Bevillningsförordning, hvarigenom KronoLotsarne blefvo fördelta i fem klasser till utgörande af Bevilling ifrån 4 R:dr till och med 24 sk. B:co efter Taxeringsmännens pröfning.

Som de senare årens erfarenhet ådagalagt, huru olika och ofta förhastadt detta

stadgande i afseende på KronoLotsarne blifvit tillämpadt, då ej sällan händt, att en Lots, med 5 R:drs årlig lön af lotsmedlen och en Lotspenningeförtjenst af omkring 1 högst 2 R:dr, och utan all annan förtjenst och inkomst, än hvad ett precairt fiske kunnat gifva, blifvit taxerad till 4 R:dr B:co i årlig Bevillning till Staten, hvilket belopp dessa senare åren kan nära anses svara emot Lotsens brödföda; så har sådant ökat eländet, håglösheten och missnöjet hos dessa för öfrigt nog vanlottade personer, hvilkas tillvaro likväl är så högst väsendtlig för sjöfartens säkerhet, så i merkantilt som militairiskt afseende, och hvilket förhållande kan vitsordas af hvarje vid kusterna boende medborgare.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln täcktes häraf både inhemta och ömt behjerta Lotsarnes belägenhet, att det är högst angeläget för det allmännas båtnad, att KronoLotsarne ifrån en sådan tryckande utskyld rättvisligen befrias, hvartill de, efter mitt omdöme, äro så mycket mera berättigade, som Lotsinrättningen är ett militairiskt verk, i och för sjöförsvaret och handeln, och står i närmaste sammanhang, eller är i samma cathegorie med Soldater och Båtsmän, hvilkas ekonomiske fördelar och dagliga ansvarsfulla tjenste-åligganden med Lotsarnes icke kunna på något sätt jemföras.

På dessa sanna, enkla och talande skäl får jag vördsamt hemställa, att KronoLotsarne för framtiden för sine personer måtte ifrånall Bevillning till Staten blifva frikallade — deras hårda och ansvarsfulla yrke påkalla denna uppmuntran, denna obetydliga uppoffring å Statens sida; — men skulle, af för mig okände anledningar, Rikets Höglöf. Ständer ej anse denna min af embetspligt påkallade anhållan förtjena ett billigt afseende, så får jag föreslå följande förändrade redaction uti den blifvande Bevillnings-förordningen, såsom mera bestämd, nemligen:

KronoLotsar i 3:ne klasser.

LotsÅldermän R:dr 1: — —

MästerLotsar „ — 32 sk.

SecundLotsar „ — 16 sk.

Härvid får jag upplysningsvis tillägga, att som Lotslärlingar hvarken hafva lön eller rättighet till Lotspenninge-förtjenst, kunna de skäligen till Bevillnings erläggande icke taxeras, och böra således i Förordningen bestämdt derifrån frikännas.

I sammanhang med detta ämne har jag trott mig böra vitsorda, att, med undantag af Lotspersonalen vid Landsorts, Sandhamns, Dalarö, Stockholms, Brännö och Götheborgs Lotsplatser, är densamma vid de öfriga 130 LotsStationerna i Riket nästan öfverallt lika vanlottad, hvilket är

en

en följd af mindre liflig sjöfart och en inskränktare handelsrörelse, hvaremot upppassningen på sjöfarande är lika besvärlig och ansvarsfull: Och ändtligen hyem är okunnig om den sanning, att det är vida mer lönande att vara arbetsdräng, än Krono-Lots, samt att derifrån härleda sig alla de hinder, som i senare tider mött och möta vid anskaffandet af skickliga subjecter i Lotstjenst, äfvensom att dem der sedan qvarhålla; och hvem medger icke äfven, huru svårt det är att förena sjömannaförsäkelser och dristighet, utom hvilka medborgares lif och egendom vid de flesta tillfällen icke kunna af Lotsen från undergång räddas, med fattigdom och saknad af lifvets oundgängligaste behof.

Vid detta tillfälle hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln, som bäst är i tillfälle bedömma motiverna för min nu gjorde hemställan, får jag slutligen vördsamt och öppet förklara, att om ej något afseende derå fästes, och KronoLotsarne i följd deraf komma att sakna alla uppmuntringar, nödgas jag för framtiden reservera mig att kunna erhålla en högst outhärlig Lotspersonal på Rikets vidsträckta och farliga kuster.

Lades på bordet.

Herr *Bruncrona*, *Nils*, uppläste följande:

Då Motions-tiden med denna dag tilländalöper, och då, mig veterligen, ingen väckt fråga och fäst at Höglofl. Ridderskapets och Adels uppmärksamhet på ett ämne af största vikt för samhället, vågar jag vördsamt underställa angelägenheten af uppmuntran och understöd af allmänna medel för en Inrättning, nemligen det Ortopediska Institutet, som genom en enskild mans uppoffringar, ansträngningar och bemödanden, sistlidne år blifvit stiftad och redan detta år börjat visa lyckliga och lofvande resultater för den lidande menskligheten, om hvilka resultater hvar och en här i Staden äger tillfälle att när som helst öfvertyga sig. I sammanhang härmed får jag äran i förbigående upplysa, att föremålet för denna Inrättning är att förekomma eller bota de mångfalldiga slags missbildningar, vanskapnader och lyter, för hvilka åtskilliga bland menniskokroppens delar äro utsatte, såsom snedhete i ryggraden eller andra delar, låghaltheit, klumpfötter m. m. hvilka lyten är af så mycket större vikt att afhjelpa, som i vårt Fädernesland ett större antal deraf äro besvärade, än man i allmänhet förmodar, och dessa vanlottade varelser, olyckliga för sig sjelfva och onyttiga för Staten, påkalla ett tidigt användande af de i sednare tider uppfunne medel, för att kunna blifva i möjligaste måtto botade, och derigenom återskänkas Föräldrar och Fäderneslandet.

Genom Statsförfattningens omsorg och enskilda människovänners bemödanden hafva talrika anstalter inom Fäderneslandet uppkommit till den lidande mensklighetens båtнад och tröst; likväl återstår den ifrågavarande att fullkomnas, för att ändamålsenligt kunna verka för det mest välgörande ändamål.

Att framställa detta ämne i hela dess omfattning, ligger utom gränsen af min förmåga; och anser jag vara tillräckligt att endast underställa mina välmenta förslag i detta ämne, och efter min förmåga fästa uppmärksamheten på några hufvudsakliga detaljer deraf.

Det Svenska Ortopediska Institutet, som anlades först vid Djurgårds-brunn, men numera är flyttadt i Fru Ljungstedts hus på Drottninggatan midtemot Apotheke Mo-rian, kan, enligt mig meddelade upplysningar, anses hafva tagit sin första början den 9 October sistlidet år, då den första patienten der intogs; men dess egentliga och för framtiden tryggade grundläggning räknar det från den 28 Maji detta år, då Deras Kongl. Högheter Kronprinsen och Kronprinsessan behagade taga denna inrättning i ögnasigte och för Sig låta förklara effekten af de mekaniska medlen, samt hugna Inrättningen med Nådigt tillstånd att få antaga namn af Josefinas Institut, med nådigt

löfte att bidraga till dess bestånd och förkofran.

Vidare och i sammanhang med detta ämne får jag vördsamt upplysa, att patienternas antal för det närvarande är 13 st., af hvilka likväl några snart lära som friska komma att utskrifvas.

Hvarje patient har hittills betalt 150 R:dr B:co i kvartalet, eller 600 R:dr om året, hvilken afgift för mångas föräldrar kan anses vara högst betydlig, men som, jemförelsevis med andra dylika Inrättningar, ingalunda är för högt beräknad, enär årliga afgiften vid Ortopediska Institutet i Lübeck uppgår till omkring 1400 R:dr B:co för hvarje patient, och dessutom 100 Ducater vid dess utskrifning; och då i Paris hvarje patient, enligt tillförlitliga uppgifter, betalar 6000 Francs, eller nära 3000 R:dr årligen. Men äfven denna förstnämnde årliga afgift af 600 R:dr tros kunna betydligt nedsättas för Allmogens barn och lägre samhällsclasserna, hvilka äro vana att i många afseenden hafva mindre pretentioner.

Flere omständigheter skola, enligt sakkunniges försäkran, bidraga dertill, att göra en cur vid en Ortopedisk Inrättning kostsamare, än många andra. Sådana äro t. ex. den goda kraftiga föda, som fordras för att utrota Skroflerna och Engelska Sju-

kan, hvilka vanligen ligga till grund för allehanda lyten och fel i kroppsformen, samt det utrymme som är nödigt, på det ej för många blifva sammanpackade i ett rum, såsom menligt verkande på hälsan och curen; hvartill komma vissa kostsamma medicamenter, mycken tillsyn och en betydlig betjening, äfvensom patienternas nödiga undervisning i språk, handaslöjder, och vetenskaper, för att förekomma det deras tid i moraliskt afseende ej må gå förlorad, och ändtligen kostsamma bandager, fjädrar och maskiner, hvilka äro förnötning underkastade, samt ofta under curen föderfvas, gymnastik, bad m. m.

Uppå anförde skäl, och då Josefinska Institutets stiftare och föreståndare, Professorens Herr Doctor N. Åkerman, varit nödsakad att, till vinnande af erfarenhet i behandlingssättet och nödiga insigter, göra en kostsam utländsk resa, hvartill han af allmänna medel endast uppburit 800 R:dr B:co; då han, som veterligt är, af egna tillgångar förskjutit kostnaden till nödiga modellers införskrifvande; då han för detta ändamål nödgats uppoffra åtminstone en del af sin privata praktik som Läkare, för att kunna egna sin tid och sina omsorger mera uteslutande åt vården af Institutet, enskilda betydliga uppoffringar, utom hvilka Inrättningen icke kunnat äga bestånd; och då ändtligen denna Inrättning redan visat

för Fäderneslandet och menskligheten lofvande resultater, tvekar jag icke att föreslå:

1:o Att af allmänna medel en lämplig gratification måtte beviljas Herr Professor Åkerman, såsom ersättning för dess gjorda uppoffring af egna medel och en lönande praktik, i ändamål att inom Fäderneslandet tillvägabringa en Inrättning, lika hedrande för vetenskapen och menskligheten, som honom sjelf; äfvensom att i någon mån ersätta den förlust han nödvändigt fått vidkännas, i afseende på ett inskränkt antal patienter det första året.

2:o. Att ett årligt anslag af 3 till 4000 R:dr B:co måtte intill nästa Riksdag till hans disposition beviljas, emot förbindelse å hans sida, att icke allenast till nämnde tid fortsätta, förestå och upprätthålla Institutet och detsamma på allt sätt ändamålsenligt fullkomna, på sätt hittills skett, oberoende af ett mer eller mindre antal betalande patienter, utan äfven att oafbrutet intill förenämnde tid vid Josefinska Institutet underhålla, sköta och vårda, utan särskild betalning, fem fattiga barn, som behöfva genomgå en sådan cur.

Slutligen får jag, i sammanhang med detta vigtiga ämne, fästa Höglofl. Ridderskapets och Adels uppmärksamhet uppå följande 2:ne till Inrättningens fördel talande förhållanden, som blifvit af sakkun-

nige vetenskaps-män meddelade, nemligen först, att ifrågavarande cur-method icke allenast återställer och förbättrar det oregelbundna i kroppens form, utan ock att densamma bidrager och förbättrar patienternas hälsa i allmänhet, samt befriar dem ifrån allehanda plågor och krämpor, hvaraf de förut kunnat vara besvärade; och för det andra skulle jag för min del anse det vara obarmhertigt, om, genom bristande understöd och uppmuntran, man skulle låta en Inrättning förfalla, upptäckta bote-medel blifva obegagnade för vanlottade likar, och, hädanefter som hittills, lemna dem åt deras olyckliga öde, så mycket mer som tidens anda och upplysning oeftergifligt påkalla vidmagthållandet af denna välgörande Inrättning inom vårt borgerliga samhälle, som äger rätt att göra anspråk på menniskokärlek, i förhållande till en vunnit högre upplysning och bildning.

Lades på bordet.

Grefve *Bark, Nils*, anförde skriftligen:

Frågan om nyttan och nödvändigheten af en förbättrad Fårafvel uti Sverige har på detta rum af en värd Ledamot så sakkunnigt blifvit framställd, att det vore öfverflödigt dermed upptaga en dyrbar tid; men jag anser som en pligt att meddela de åsikter i ämnet, som kunna leda till det önskade resultatet. Fårskötseln och

Ullkännedomen är ett studium, hvarom kanske få inom vårt Stånd vinlagt sig. Den önskan att bereda allmänt gagn, i förening med mindre gynnande landtmannaconjuncturer och omsorgen att försörja en talrik famille, har för flere år sedan föranledt mig att uppsöka denna industrigren, och jag börjar redan skörda frukter utaf den osparda möda och kostnad jag använt dervid.

Under mina ekonomiska och för fåruppköp anställde utrikes resor har jag emedlertid kommit till den erfarenhet, att det ej alltid är den mest bemedlade jordbrukaren, som bäst vårdar sitt yrke, utan oftast den genom nöden tvungne medborgaren; hvarpå de Engelska Farmers och Tysklands Pächter lemna oss tillräcklige bevis. Äfven hos oss känner jag mången, som både har local och önskar anlägga större fina Schäferier, men ej äger förmåga dertill, i saknad af förlagsmedel. Den uti landsorterne rådande brist på penningar gör det för denne landtman omöjligt, att utföra sitt för Fäderneslandet gäneliga project.

För att afhjelpa denna brist, tager jag mig friheten föreslå: det den under Kongl. CommerceCollegii disposition ställde Ull-Disconten blir förökad till 300,000 R:dr B:co, hvaraf $\frac{2}{3}$:delar skulle anslås till upplåning åt de landtmän, som anlade fina

Electoral-Schäferier, mot af Kongl. Collegium pröfvad säkerhet och 3:ne procents ränta, samt med villkor att efter de fem första åren $\frac{1}{10}$:del af capitalet årligen skulle återbetalas. Då man antager 20 R:dr B:co såsom lånebiträde för hvarje får, skulle genom denna åtgärd 10,000 electoral-får inom kort tid kunna inkomma i landet, till stöd så väl för den enskilte landtmannen som det allmännas gagn, utan att Staten derföre behöfde göra någon kännbar uppoffring; den återstående tredjedelen kunde disponeras efter det hittills gällande Reglemente, hvaraf Ullproducenten ej haft gagn.

En närmare öfversigt af detta ämne, jemte project till de controller, hvilka vid förutnämnde utlåningar blefvo nödvändige, torde framdeles komma i betraktande.

Lades på bordet.

Herr af Sillén, *Lars Gabriel*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Vid Urtima Riksdagen år 1818 emottog Rikets Ständer Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss af Chefens för numera Skånska DragonRegementet underdåniga ansökning, att de till RegementsBefälets aflöning anslagne Fördels- och Hästhemmans-räntor uti Skåne måtte få efter förvandling uppbäras, eller ock serskilde medel varda beviljade till nödig förbättring i detta Befäls löner.

Uti underdånig skrifvelse af den 16 Maji 1818 anhöllo Rikets Ständer i anledning här af, att då frågan icke funnits vara så utredd, att något beslut deri kunde fattas, hälst Kongl. Krigs- och KammarCollegiernes i ämnet afgifne underdåniga utlåtanden voro rakt stridande emot hvarandra, Kongl. Maj:t alltså tacktes, i afseende på de skiljaktiga meningarne, som syntes både kunna och böra af räkenskaper och handlingar fullständigt utredas, i Nåder anbefalla en undersökning, af hvars resultat Rikets Ständer vid nästa Riksdag skulle undfå del, på det Rikets Ständer då måtte sättas i tillfälle, att öfver förrberörde fråga besluta; och sedan, i anledning af Kongl. KammarCollegii förslag, att Kronans alla indelta och behållne ordinarie räntor uti Skåne, Blekinge och Bohus Län måtte utgå i persedlar eller efter markegångspris, vederbörande Landshöfdingars underdåniga yttranden blifvit i Nåder infordrade, samt Kongl. Krigs- och KammarCollegierne ytterligare i underdånighet sig utlåtut, öfverlemnade Kongl. Maj:t, genom Nådig Remiss den 11 Februarii år 1823, alla handlingarne i målet till StatsUtskottet.

De utlåtanden, hvarmed StatsUtskottet i detta ämne till Rikets Höglofl. Ständer inkom, innehöllo att, efter hvad genom de verkställdes utredningarne vore upplyst, Kron- och Skattehemmans-räntorne uti Skå-

ne, Blekinge och Bohus Län, likasom i öfriga delar af Riket, af ålder varit bestämde uti vissa persedlar och jemväl i sådana utgått, sedan nämnde Provinser återkommo under Sveriges Krona; att den sedermera vidtagne författning, att dessa Räntor skulle utgöras i penningar, egentligen grundade sig derå, att dåvarande myntvärde ej blott motsvarade, utan till och med öfversteg persedlarnes eller Kronovärdet; att följaktligen de hemmansägare, hvilka få i penningar erlægga persedlarnes Kronovärde, icke såmedelst erhållit någon eftergift af den jorden från äldre tider åtföljande skattskyldighet, utan endast, genom en tilläfventyrs icke förutsedd myntförsämring, kommit i åtnjutande af en sådan lindring i skatten; att då denna förmån icke sträcker sig till alla hemman, men de åter, som i och för den dem åsatta Räntan måste fullgöra Rustnings- och Roterings-præstationer, äro deraf desto mera betungade, som de till deras understöd från andra hemman anslagne Räntor endast i det försämrade myntet få uppbäras, ansåg StatsUtskottet ett så skiljaktigt förhållande med grundskatternes afbördande inom samma Provinser jemväl bevisa, att Röntornes erläggande i penningar icke kommit i beräkning vid Indelningsverkens upprättande, såsom en framtida ovilkorlig rättighet, samt att ifrågavarande Räntor alltså syntes böra, lika med hvad som både uti meranämnde

Provinser och å andra orter äger rum, för framtiden utgå efter deras värde in natura; men att likväl afseende borde fästas derå, att Räntepersedlarnes utgörande i Skåne, Blekinge och Bohus Län, på sätt nu sker, tillkommit i behörig ordning och är vor- det fastställdt vid de nya refningar och skatt- läggningar, som, sedan dessa orter blifvit återvunne till Sverige, föregingo de derstä- des upprättade IndelningsVerken; på hvil- ka grunder och då hos StatsUtskottet före- kommit, dels att de hemmansägare, hvil- ka nu i penningar utgöra Räntorne, vo- ro berättigade att blifva hörde, i afseende på en förändring af så stort inflytan- de på deras skattskyldighet, dels ock att för öfrigt undersökas borde, i hvad mon den ständiga Roterings, som i sednare ti- der blifvit verkställd i Skåne, medförde ett särskildt åliggande för denna Provins, utöfver hvad andra orter af den allmänt åtagna Extra Roterings utgörande under krigstid vidkännas, samt huruvida Räntor- nes erläggande in natura borde föranleda till lindring i detta Roteringsbesvär, Stats- Utskottet hemställde, att Rikets Höglof. Ständer ville till Kongl. Maj:t framföra en underdånig önskan, att omförmälde förbe- redande åtgärder, till ärendets ytterligare utredning i hela dess vidd, måtte vidta- gas, samt Kongl. Maj:t tackas, i anledning deraf och med afseende å frågans öfriga be-

skaffenhet, Rikets Ständer vid nästa Riksdag Dess Nådiga Proposition meddela.

Vid frågans pröfning stadnade de respective RiksStånden uti skiljaktiga meningar i så måtto, att StatsUtskottets ofvanupptagne yttrande förkastades af Höglofl. Ridderskapet och Adeln samt Hedervärda BondeStåndet, men gillades af Högvärdige PresteStåndet och Vållofl. BorgareStåndet; vid hvilket förhållande, och i öfverensstämmelse med 75 §. af RiksdagsOrdningen, målet förföll, och sådant uti underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anmäldes.

Enär likväl, enligt hvad nyss åberopade §. vidare innehåller, frågan endast för den Riksdagen borde anses nedlagd, men intet hinder deraf uppstår, att den vid annan Riksdag å nyo bringas å bane, antingen af Kongl. Maj:t medelst Nådig Proposition, eller af Riksdagsman genom Motion inför det Stånd, hvaraf han är Ledamot, har jag icke tvekat att vördsamt anmäla den till Rikets Höglofl. Ständers behandling vid denna Riksdag. Jag har trott mig desto heldre böra fästa uppmärksamheten vid detta ärende, till den förberedande och ingen enskilds rätt förnärmande åtgärd, som af StatsUtskottet vid sista Riksdag tillstyrktes, som, om man ock ville antaga, att den deremot åberopade Malmö Recess i evärdliga tider skulle freda ifrå-

gavarande Provinsers skattskyldige Innevånare från Räntornes utgörande i persedlar, något skäl derifrån icke lär kunna hämtas för deras erläggande uti vårt nu gångbara dåliga mynt; men det deremot synes otvifvelaktigt, att skatten borde erläggas efter den myntberäkning, som ägde rum då stadgande meddelades om Räntornes utgifvande i penningar; och medgifver man derutöfver, att, utan beräkning af de myntvaluationer, som sedermera ägt rum, skatterne få utgöras till lika numeraire, som hittills, men i silfver, att efter cours i sedlar betalas, kan väl ingen med skäl klaga, att dess rätt blifvit trädd för nära, äfven om de i senare tider hemmanen ålagde præstationer tagas i beräkning.

I en tid då allmänt klagas, att Skatterne äro tryckande och knappast kunna utgöras till deras nu bestämda belopp, och då ytterligare fordringar göras från Regeringens sida till fyllande af behofven för Statsbestyren i särskilde grenar, i en sådan tid är det af vigt att söka jemlikhet vid skatternas utgörande, så att de icke mera trycka den ena medborgaren än den andra, den ena Provinsen än den andra; det, i min tanka, enda sätt att göra bördan mindre tung och bereda Staten erforderliga tillgångar, om de af de skattdragande utan missnöje skola utgifvas.

Om remiss häraf till Höglofl. Stats-Utskottet anhåller jag vördsamt.

Lades på bordet.

Herr af *Sillén*, *Lars Gabriel*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

De olyckliga följder, hvilka 1824 års missväxt medfört, så väl för den enskilda som allmänna hushållningen, böra hos hvarje fosterlandsvän väcka omtanka att uppsöka medel, det en sådan olycka, om Försynen dermed å nyo skulle hemsöka oss, icke måtte finna oss lika oberedde som år 1826.

Erfarenheten har lärt oss, att spanmålshandel för allmän räkning icke bär sig. Utan Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers gemensamma beslut lär icke heller kunna väntas, att enskilda samhällen inom sig spara något förråd, och som principen nu synes hafva blifvit den, att uppäta och till brännvin förvandla äfven det ymnigaste årets skörd, så kan man tryggt antaga, att aldrig något välstånd skall kunna vinnas, hälst ett missväxtår sätter Riket med alla dess näringar och inbördes förhållanden vida längre tillbaka, än många ymniga åter kunna hjälpa det upp. Men då skörden hvart 5:te eller 6:te år, med den kännedom förflutna tider lemnat, vanligtvis utfaller mindre gifvande, följer ock deraf, att andra mesurer

måste vidtagas, om ej Riket, i afseende på det nödvändigaste behofvet, till och med skall bli beroende af Utlänningen.

Jag föreslår därför värdsamt uppbyggande af Torkhus och SockenMagaziner öfver hela Riket, i hvilket sednare hvart hemman årligen, då ej missväxt inträffat, är skyldigt inlemna 2 tunnor säd af olika slag, allt efter ortens afkastning, hvarmed i Tio goda år fortfares, till dess hvart hemman upplagt 20 tunnor. Detta utgör efter Tio år, för Rikets cirka 66,000 hemman, 1,320,000 tunnor säd. Förvaltningen bör åligga en Comité, som väljes af Socknens vederhäftige personer, med en Ståndsperson eller Pastor till Ordförande.

Hvarje Socken bör, till bibehållande af enkelheten i förvaltningen, hafva sitt särskilda Magazin (i Tyskland brukas på flere ställen dertill vinden öfver Kyrkan). Om, efter ett partielt eller totalt missväxtår, behof inträffar, uttages det nödiga, sedan Comiténs yttrande af Landshöfdingen blifvit pröfvadt, efter dess anordning ur magazinet, med skyldighet för hvarje hemmansägare att vid första goda årsväxt ersätta det.

Huru torkhusen skola byggas, har "en årlig Svensk" uppgifvit i Journalen N:o 220 den 20 September förlidet år. Ett sådant tork-

torkhus med magazin skulle, utom Sockenboernes egna dagsverken, knappt kosta 1000 R:dr, och i skogstrakter vida mindre.

Efter vissa år kunde en del af den magazinerade säden bytas om med annan; men som god, torkad och renharpad spannmål håller sig ganska länge, skulle sådant sällan behövas.

Vore spannmål, efter inträffad missväxt, derjemte tillåten till införsel emot en lämplig tull, skulle priset, äfven efter den svåraste missväxt, knappt kunna stiga 25 procent; det skulle alltid hålla sig någorlunda jemnt, och icke, som nu, af brist på penningar och speculanter, falla om hösten till vanpris och mot midsommarn, när en del Allmoge åter behöfver köpa, stiga öfver höfvan, ett förhållande, som i vida större mån verkar till Jordbrukarens obestånd, än de öfverklagade dryga skatterne och det af mig föreslagne bidraget, hvilket sednare dessutom snart upphör.

Genom utförande af detta förslag, hvilket blott till sina hufvudgrunder här anföres, skulle Financerne vinna styrka, och nationalrikedomen icke vara underkastad en fluctuation, som liknar rikedomen hos en slösare, hvilken vunnit högsta vinsten på Lotteriet. Bonden på ett fjerdedels hemman skulle årligen afsätta något helt obe-

tydligt, hvarföre han nu får en ringa penning, nemligen $\frac{1}{2}$ tunna säd; den är ej för-lorad för honom, den är hans egendom, och blir för honom i nödens stund af högt värde.

En Nation, med den mindre personal Sverige beräknar, som hade ett förråd af En och en half million tunnor säd (ty äfven Städerna skulle hålla ett visst förråd), behöfde, efter ett inträffadt missväxtår, ej befara, att genom politiska förändringar antingen föras i hungersnöd, eller till förlust af det dyrbaraste ett folk äger.

Man har i Städerna inrättat Sparbanker, och ansett dem som ett förträffligt medel, att vänja den arbetande Classen till sparsamhet. Det återstår Sparbanker af ojemförligt större nytta, jag menar sådane på landet, i hvilka väl icke samlas penningar, men det, som friar den hungrige från brott och förtviflan. Måtte Rikets Höglöfl. Ständer, med liflig erinran af de skadliga verkningar, som de sista årens märkvärdiga förhållanden med spannmålsprisen åstadkommit vid denna Riksdag, vidtaga sådana åtgärder, hvarigenom dessa våldsamma brytningar för framtiden förekommas!

Om Remiss häraf till behörigt Utskott anhåller jag vördsamt, med bifogande af den åberopade TidningsArtikeln.

Vid hvilket Memorial var bilagd en så lydande handling:

Om Spannmådens torkning i Torkhus.)*

Förlidna årets grufliga och allmänna missväxt på all slags säd, och deraf följande brist och dyrhet samt hungersnöd på ganska många ställen i Riket, tyckes bevisa nödvändigheten för Sverige, att i tid vara omtänkt på att i de år, då Gud välsignar Landet med ymnig sädesgröda, hvar till den herrligaste förhoppning nu visar sig i de flesta Landskaper, kunna en längre tid säkert förvara säden i allmänna och enskilda magaziner. För få år sedan hade Riket så stort öfverflöd af säd, att vi nödgades pluttra bort den nästan för intet, åtminstone till ett orimligt vanpris, hvilket försatte landtbrukaren uti en så svår belägenhet, att de flesta icke sedan kunnat repa sig, eller behålla sina egendomar. Hade Riket nu haft i behåll denna ofantliga mängd, på mångfaldiga sätt bortslösade rika välsignelsen, så skulle icke Riket nu behöft ifrån Utländningen införskrifva en så stor mängd utländsk säd, som kostat millioner, eller Regeringen behöft göra så stora uppföringar, för att rädda så många hundratusende innevånare ifrån en eljest oundviklig hungersnöd och undsätta de utarmade landtbrukare med utsäde, som kanske ändå icke allestädes förslagit, och att fylla det tryckande behovet och att afböja nöden.

*) Se Journalen N:o 220, för d. 20 Sept. 1827.

Hvad kan vara orsaken, att åkerbrukaren i ymniga år nödgas bortslösa sin dyrbara säd till brännvin, eller bortpluttra den till vanpris och utsätta sig för den olyckan att, vid inträffande af svår missväxt såsom i förlidet år, antingen borgen emot de hårdaste villkor, eller, i brist af antaglig borgen, svälta? En nästan allmän fattigdom ibland åkerbrukarne kan visserligen tvinga de flesta att hushålla på ett så bakvänt sätt, men hvarföre förvaras icke den i goda år öfverflödiga säden i allmänna och enskilda magasin, för att hållas i beredskap till hårda missväxtår, som hos oss ofta inträffa? Visserligen svårigheten att i våra magasin förvara den råa och otorkade säden för mask, unkning, bunkbränning och förstörelse, så att den icke blir oduglig både till bröd, gryn, malt och utsäde, d. v. s. att torka säden.

I större delen af Ryssland, Pohlen, Preussen, äfvensom i vårt forna Finland och en del af Norrbottens Län, uttröskas säden uti kar, hvaraf säden blir så torr, att den, utan minsta fara för förskämning, kan förvaras i många år, till 2 à 3 alnars tjocklek, äfvensom uttröskningen af riad säd går otroligt fort, hvarvid halmen blir mycket begärlig och kanske sundare för kreaturen.

Brist och dyrhet på ved, och förmodligen fördom och okunnighet att inrätta

och sköta eldrör, måste vara orsaken, att de icke hos oss blifvit inrättade och brukade.

Man har skrifvit om väderrör till sädestorkning; men då de icke hos många blifvit inrättade och brukade, så måste de antingen icke uppfylla ändamålet, eller stora svårigheter och kostnader vid dem inträffa.

Att torka säden i vanliga bakugnar, lär icke löna sig i stort, eller bli möjligt att i dem så moderera hettan, att icke säden i den förlorar sin förmåga att gro; utan att nämna den stora svårigheten att inlägga, omröra och uttaga säden ur dem.

Det enklaste, säkraste och minst kostsamma sättet att torka all slags säd är utan tvifvel de både i Ryssland, Finland och Norrbottens Län allmänt brukliga badstugor.

De uppföras der vanligen af träd till den längd och bredd, som hvar och en behagar och behofvet förehar, samt vanligen till 5 alnars höga väggar, utan loft eller mellantak. I den muras en ugn af gråsten utan murbruk, såsom en vanlig väl lagd stengärdesgård, till 6 à 8 qvarters tjocklek, och hvälfves till eldning längs efter ugnen, till 3 alnars längd invändigt samt 5 à 6 qvarters höjd. Muren på alla sidor, äfven i gafveln, som bör stå 5 kvarter ifrån väggan, bör vara 6 à 7 kvarter tjock, äfven ofvanpå hvälfvet eller ugnen.

Ingen skorsten behöfves till denna ugn, utan all röken, under eldningen, ingår i

sjelfva badstugan eller torkhuset, och utsläppes genom 2 à 3 öppningar eller gluggar, den ena på gafveln midt emot ugnen, och en à två på långsidan af torkhuset, antingen öfver den öfra lafven eller på den undra motsvarande långväggen. Om torkhuset bygges till 20 alnars längd och 12 à 13 alnars bredd, och 2:ne ugnar deri finnas behöflige, för att gifva tillräcklig hetta, så torde flera gluggar behöfvas, hvilka alla väl tilltäppas eller tillslutas genom vidfogade dörrar eller luckor. Så snart all röken genom dem utgått och eldningen är skedd och väl utbrunnen, hvarefter värmen eller hettan får sprida sig i hela torkhuset från den nu upphettade gråstensmassan i ugnen, hvarunder den till torkning på öfra lafvarne inlagda och till ett qvarters tjocklek utbredda säden som oftast, t. ex. hvarannan timma, omröres och vändes, tillslutas dessa luckor.

Dessa lafvar, till sädens torkning i badstugor, inrättas på tvänne sidor af huset, nemligen vid hela långväggen midt emot dörren, och den andra vid hela gafveln, midt emot ugnen, till 4 alnars bredd, som med golf af 3 tums tjocka plankor uppbäras af en erforderlig mängd säkra stolpar och bjelkar. Dessa öfra lafvar kunna och pläga göras till 3 à $3\frac{1}{2}$ alns höjd ifrån jordgolvet, med en lucka eller öppning af 3 qvarter i fyrkant, som väl tillslutes under sädens torkning, för att derigenom ned-

släppa den torkade säden på den under den öfra lafven inrättade underlafven, af lika längd och bredd med den öfra till en alns höjd öfver jordgolvet, hvarpå den torkade säden kan ligga att svalna och omröras, tills den, efter en dag, kan inläggas i magazinet, der den, utan minsta fara för förskämning, kan förvaras i många år, till hvad behof som helst.

Om ett sådant torkhus bygges till 20 alnars längd och 12 alnars bredd invändigt, och de öfra lafvarna vid hela den ena långsidan och hela den ena gafveln göras 4 alnar breda, så utgöra de 2,648 qvadrat qvarter; och då säden på dem utbreddes jemt till ett quarters tjocklek, så rymma de lika många, eller 2,648 kubiska qvarter säd. På en Svensk tunna gå 64 kubiska qvarter säd; således kunna på dessa lafvar dagligen torkas något öfver 40 tunnor säd, och på en vecka 240 tunnor. Skulle man finna, hvilket likväl icke är troligt, att säden icke genom en enda gångs eldning i ugnen eller ugnarna blir tillräckligen torr på ett dygn, så låter man den ligga på öfra lafven ännu ett dygn, och ny eldning i ugnen eller ugnarne ske nästa eller andra morgonen på lika sätt som förra dagen, då säden ofelbart blir ganska torr, för att nedsläppas på nedra lafvarne att svalas ett dygn.

I denna oförmodade händelse kan väl icke mera än hälften, eller 120 tunnor säd,

torkas i veckan i ett sådant torkhus; men få torde behöfva torka mera på en vecka, eller hinna uttröska mera på den tiden.

Vill man hvarje timme, sedan ugnen blifvit tillräckligen uppvärmd, låta vända eller väl röra i den utbredda säden, så tror jag att den till 9 tums tjocklek skall, med all säkerhet, bli tillräckligen torr att förvaras i många år till 2 alnars tjocklek i magaziner, i hvilken händelse 160 tunnor säd kunna torkas i veckan.

Att ett sådant torkhus icke behöfver något mellantak, eller loft, förstås af sig sjelf, äfvensom att yttre taket helst bör vara af tegel; ehuru de i de orter, der de allmänt brukas, endast bestå af näfver, utan att någon fara befunnits för elden, om ugnen försvarligen och tätt muras och göres 6 qvarter tjock vid sidorna och ofvanpå hvalfvat, samt 6 qvarter ifrån väggen, om huset uppföres af trä. Sker det af sten, som är bäst, eller af ler, så behöfver icke ugnen stå så långt ifrån väggen.

Huruvida annat bränsle än ved, t. ex. brännторf, stenkol, eller dylikt, kan, utan att ge säden någon osmak, användas till torkugnens uppvärmning, det vet jag ej, men tror att brännторf, som på många ställen brukas till bakugnars uppvärmning, skulle likaväl kunna användas till torkhus, åtminstone till utsädet förvarande.

På större landtegendomar, der mera än 100 tunnor säd uttröskas i veckan med tröskmaskiner, och t. ex. i de Skånska Städerna, der en större mängd af säd uppköpes, torde torkhuset böra uppbyggas till 30 alnars längd och 15 alnars bredd; men om torkhuset blir af denna storlek, torde vara bäst att 2:ne torkugnar deri inrättas, nemligen den ena vid gafveln till höger om dörren, och den andra vid långsidan till venster, midt emot lafvarne vid den andra långsidan. I ett sådant torkhus måste flera tusende tunnor säd kunna torkas under vintern, då den nu, i brist af utväg att torka den, oftast förstöres, eller måste i otid bortpluttras för vanpris, eller förbrännas till det landsförderliga bränvinet och den, utan skäl, så högt och fåkunnigt beprisade dranken. Ärlig Svensk.

Lades på bordet.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Jag får vördsamt anhålla, att vederbörande Utskott måtte till Rikets Ständer inlemna förslag till en *Lag för Rikets Myntväsende*, bestämmande 1:o Rikets *lagliga* mynt, dess betydelse och omlopp såsom sådant; 2:o föreskrifter för liqviden af alla förut ingångna och ännu gällande eller framdeles ingående penningeförbindelser, derunder inbegripna Bankens och RiksgäldsContorets

utelöpande sedlar; äfvensom för i penningar eljest bestämda förhållanden.

Lades på bordet.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Jag får vördsamt föreslå, att vederbörande Utskott måtte till Rikets Ständer aflemna förslag till *en Lag för Rikets Ständers Bank*, bestämmande hufvudgrunderne för dess framtida rörelse och förvaltning.

Lades på bordet.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Jag får vördsamt föreslå, att vederbörande Utskott måtte till Rikets Ständer inkomma med förslag till *en Lag för Rikets skuldväsende*, bestämmande 1:o hvad som nu utgör Rikets skuld; 2:o huru framdeles Riket förbindande skuld må ingås; 3:o huru med dess liqvid ovilkorligen förhållas skall.

Lades på bordet.

Herr *Ribbing, Arvid*: Ehuru aflägsen all våda kan vara för den metalliska fond, som finnes i Rikets Ständers Bank, yrkar jag likväl, för den händelse, att någon sådan realisation vid denna Riksdag icke skulle komma att ske, hvarigenom guld och silfret i landet utsprides, att BancoUtskottet måtte inkomma med förslag till lämp-

ligaste sättet och medlen, att för alla möjliga händelser ställa Bankens fond i största säkerhet.

Lades på bordet.

Herr af Stenhof, *Christian*, hade inlemnat följande, som upplästes:

Förvånande är Rikets penningställning och än mer Rikets Ständers år 1823 i detta afseende vidtagne åtgärder, i jämförelse med hvad allt sedan medlet af adertonde seklet af Svenska Regeringen, gemensamt med Rikets Representanter, härom är handladt. I förbigående vill jag blott nämna, att vid 1766 års Riksdag genom Kongl. förordningen stadgades, att kursen, som då var omkring 70 M:k Hamburger Banco, borde fällas till 42 M:k samma myntsort och dervid förblifva, hvilket jemväl gick i verkställighet, så att 1768 den utgjorde sistnämnde belopp, hvarvid den orubbad bibehölls till 1769 i December, då Kongl. Maj:t, genom Kungörelse af den 9 i nämnde månad, Nådigst behagade stadga, att kursen borde beräknas till 48 M:k, endast i afseende på den del af contributionen, som utgick till GarnizonsRegementernes aflöning, hvilken efter cours beräknades.

Alltifrån 1740 har kursens stegring ådragit sig Statsmannens synnerliga uppmärksamhet, såsom vådlig för Rikets han-

del och dess balance, hvilken sednare åter *nutidens* Statsmän anse för ett *nonsens*.

Vid 1746 års Riksdag ansåg Rikets Råd, under öfverläggning med Rikets Ständer, att coursens fall vore det enda medel, som beredde myntets ståndpunkt och säkerhet, hvarvid, till lurendrägeriers hämmande, BancoDeputationen uti Betänkande af den 6 November 1746 föreslog, bland annat, de confiscerade varornes uppbränning eller utskippning af Kronan. Under nämnde Riksdag voro flere ganska viktiga öfverläggningar uti BancoDeputationen, angående Coursens bibehållande under 40 M:k Holländsk Courant, dervid flere af Rikets Råd, Herr LandtMarskalken samt Preste- och BorgareStåndens Talemän voro närvarande.

Vid 1756 års Riksdag höllos i samma ämne 2:ne hemliga RådsConseiler, deruti Hans Excellence Gyllenborg förde Protocollet och då varande CancelliPresidenten, RiksRådet Höpken, lika stor Statsman i 18:de, som Axel Oxenstjerna i det 17:de seklet, ansåg ovillkorligen nödvändigt, att motverka Coursens stegring, om Rikets financer ej skulle anses banqueroutte. Då var mycken tvistighet underkastadt, om och mot hvad säkerhet Banken finge utlemna 300,000 Daler Silfvermynt en enda gång; nu åter har Banken kunnat i flere år utlemna lika många 100,000 Riksdaler utan all säkerhet till Götha Canals obegränsade

utgifter, oberäknadt alla andra gifne förskotter till verkligen nyttiga inrättningar.

Det tillhör Ekonomen och Militairen, att bedömma nyttan af Götha Canal; men om lönmord på Konungarne Gustaf II Adolph och Carl XII kunde försätta Sverige i de mest brydsamma omständigheter, skulle, i händelse af ett olyckligt krig, en förrädisk vinningslystnad, genom förstöring af en eller annan sluss i Götha Canal, kunna tillintetgöra hela dess påräknade fördelar och alla de 7 millioner Riksdaler Banco, som der blifvit begrafne.

Hvad jag tagit mig friheten framställa, angående de åtgärder, som vid 1746, 1756 och 1766 årens Riksdagar blifvit tagne för att fälla kursen, finnes fullständigt utfördt i 8:de Tomen af Modées Verk, pag. 5966 och följande.

Rikets penningställning är obestriddt vida sämre, än på 1790-talet, då fem myntsorter voro i gång, nemligen Riksdaler Specie, Bancosedlar, Riksgäldssedlar, Fanbjelmare och så kallade Långrockar eller UtredningsCommissionens Obligationer. Då var tillgång på Speciemynt, ochagio emellan Banco- och Riksgäldssedeln blott omkring 10 procent; nu åter emellan begge dessa myntvaluter, eller Banco- och Riksgäldssedeln, 33 procent, som tillkommit genom den af begge Statsmakterne år 1800 stadgade och 1803 verkställde realisation.

Att åter Banken nu är verkligen bankrutt och i concurstillstånd, är dess mer oemotsägligt, som Banken erbjuder sine Creditorer att icke ens med halfva värdet inlösa sine utelöpande Reverser eller Banco-sedlar. Måne sådan orättvisa kunnat inträffa, om Banken varit enskilte tillhörig, hvilka med sin egendom varit allmänheten ansvarige för uppfyllandet af åtagne förbindelser? Härpå kan ej väntas annat än negativt svar; ty utan anvisad säkerhet uti Rikets intrader hade ej millioner penningar af Regeringen kunnat erhållas, hvilka nu likväl, med tillhjelp af Tumba Pappersbruk äro att tillgå, så länge Sveriges Rikes Ständers Bank existerar. Det torde således blifva maktpåliggande att, jemlikt det af Herr Hjerta framställde grundliga förslag, söka befrämja den privata Bankinrättningen, och under tiden småningom befordra upplösningen af Rikets Ständers Bank jemte dess skadliga inflytelse på de förändringar i myntets valeur, hvilken med bägge Statsmakternes maktspråk förändras, alltid med förlust för Bankens Creditorer. Denna åtgärd skall onekligen bidraga till coursens fall, då Riket hvarken är utrikes skuldsatt, eller har af nöden vexlar till annat än Minister-aflöningen utomlands. Efter allt utseende är endast HandelsCorpsen i behof af vexlar till den handelsrörelse, som öfverstiger landets exportartiklar; hvad an ock Vällofl. BorgareStåndet lättast tor-

de kunna uppgifva rätta medlet till cour-
sens fall.

Lades på bordet.

Herr af Stenhof, *Christian*, hade in-
lemnadt ett så lydande Memorial:

Alltifrån år 1731 till och med 1794
har Svenska Regeringen, genom tid' efter
annan utfärdade förordningar, ifrat mot yp-
pighet och öfverflöd, såsom skadligt för
samhällets välstånd; 1766 års Kongl. För-
ordning deremot beredde hushållning i både
klädsel och lefnadssätt, äfvensom den se-
dermera antagne Nationaldrägten bidrog till
mera tarflighet i könets klädedrägt. Nyttan
och frugten af alla fordna åtgärder är för
alltid försvunnen.

Genom tullintraderna för allt utländskt
kram synes väl Staten vara i vinning, men
genom bruket medborgaren fattig, sedan
nu mera alla folkklasser af könet sällan äro
klädde i annat än af utländsk tillverkning:
både af siden och ylle. Det är ej tänkbart,
att genom någon förordning hämma det
skadliga häruti, sedan äfven bruket tillvun-
nit sig den tjenande klassens välbehag,
både i Städerne och på Landet.

Bankens anmaningar att inlösa betyd-
liga poster pantsatt silfver, äfvensom de på
AssistanceContorets Auctioner ständigt för-

yttrade dyrbara brillanter, guld- och silfverpieser, samt andra dyrbara nipper, bevisa ingenting mindre än välmåga hos medborgare, utan fastmer nödens tillstånd i penningebehof och en illa beräknad säker tillgång vid inköpet. Fattigdomen yttrar sig i ännu större scala genom de otaliga banqueroutter bland alla folkklasser, hvilket i forntiden, snart sagdt, ansågs för phenomener. Yppigheten visar sig äfven genom de stadgade guldbroderade uniformerne, som af Civilstaten begagnas, men ingalunda kunna anses motsvara deras löningsvilkor, hvilket likväl vid den allmänt skeende löneregleringen, äfven i detta afseende, torde förtjena uppmärksamhet, om annars guldbroderierna anses nödvändige att fortfara.

En falsk beräkning af vinst vid spel å Lotteri utgör för de spelande ej liten penningeförlust, som rätteligen går i bredd med annat slöseri. Höglofl. Ridderskapets och Adels uppmärksamhet vågar jag därför vördsammast påkalla för afskaffandet af både NummerLotteriets och Assistance-Contorets penningeförstörande anstalter. Grunden till all misshushållning med penningar är synbart bevisad vara tillkommen genom de mångfaldiga låneanstalter, som efter år 1709 tid efter annan blifvit tillvägabragte, och hvarvid mindre redligt förhållande hos flere

flere låntagare visat sina skadliga följder; sannfärdiga bevis härpå äro förvarade i FialDisconternes Protocoller och handlingar.

Lades på bordet.

Herr af *Stenhof*, *Christian*, hade inlemnat följande, som upplästes:

Uti Hedervärda BondeStåndet har Motion blifvit väckt om LagmansRätternes indragning; men utaf flere af Kongl. Maj:t i Nåder vidtagne åtgärder, såsom t. ex. Lagsgornes till en del verkställde fördelning och sammanslående, för att bereda förminskning af antalet och såsom följd deraf indragning af flere löner, vill synas att samma Embetes bestånd är säkert, äfvensom att, enär bättre aflöning för alla Statens Embetsmän är i fråga, LagmansEmbetet ej dervid blir vanlottadt.

Vid 84 års ålder bör jag ej misstänkas för egennyttig afsigt med min framställning, emedan tankan då snarare rigtas på förvandlingens stund, än på en längre njutning af lifvet. Befordran af rättegångsmålen skyndsammare gång för rättsökande vid LagmansRätten påkallar uppmärksamheten.

Efter 47 års erfarenhet har jag funnit, att tidsutdrägt i skuldfordringsmål egent-

ligen föranledt de deri tagne vad, hvilka mera sällan blifvit fullföljde, om de ej varit af betydligare beskaffenhet. Uti så väl desse sednare som de tvister, hvilka angå arf, börd, förmyndare-redogörelse med flere, åstadkommer ett eller $\frac{3}{4}$:dels års uppskof, innan de kunna fullföljas vid ordinarie Lagmans Ting, ganska många svårigheter i bevisningsvägen, synnerligen med vittnen, som under tiden genom döden afgå, hvilken olägenhet ej annorledes kan förbyggas, än genom urtima Ting, hvaraf den mindre förmögne ej kan sig begagna. Att afhjelpa denna svårighet, och till befordran af rättegångsmålens skyndsammare gång vid LagmansRätten, vågar jag vördsammast föreslå, att LagmansTingen må hållas 2:ne gånger hvarje år, det ena vårtiden innan jordbruket begynner, och det andra i September eller October månad. Färre mål för hvarje Ting minskade Domstolens åtgärd, äfvensom både Nämndens och Parternas tidspillan.

Lades på bordet.

Herr *von Quanten, Carl*, anförde skriftligen:

I en tid då Rikets Ständer gjort så stora uppoffringar på Canalanläggningar, Strömmrensningar &c., månne det ej vore lämpligt, för att visa consequens i åsichter, att tillse, huruvida de Canaler och vatten-

drag, som vi äga af naturen, få begagnas eller ej. Ehuru allmänna Lagen ej förbjuder att flotta och färdas i hvad flod som helst, stor eller liten, likasom att landa och i sådant fall begagna hvad strand som helst, hafva likväl, genom så kallade förbudsdomar, dessa rättigheter alldeles försvunnit. Än hafva Vattenverksägare erhållit rättighet att taga afgift för hvarje stock, för hvarje famn ved, som går förbi eller genom deras flodluckor; än hafva jordägare genom förbudsdomar fått rättighet att hvad årstid som helst, utan afseende på om skada sker eller ej, neka allt gående på deras ägor. Följden häraf har blifvit, att en i Lag gifven rättighet har upphört att vara en rättighet, och endast med godtyckliga afgifter och ofta obillig behandling har denna rättighet villkorligt fått utöfvas. Mången torde uti denna fråga fästa sig vid ordet *ägende rätt*, och derföre anse den obillig; men min afsigt är ej att skada någons ägende rätt, utan endast att upphäfva och undanröjda de ensidiga och olämpliga hinder, som stundom planmässigt blifvit anlagda för enskilda intresset, till andras skada, eller också för att tillskapa sig en, efter min tanka, orättvis inkomstkälla.

Code Napoleon, 2:dra delen pag. 32 art. 339, förklarar alla flottbara floder, sjöar och stränder för National-egendom, som af allmänheten får begagnas; och måne

man ej i ett liberalt tidehvarf, med redan stadgade sjöcommunicationsprinciper, borde antaga ungefär samma Lag, hvilken våra så kallade kungsådror åsyftat.

Jag föreslår således, att flottning och färdande i alla floder och sjöar, som sådant medgifva, bör vara tillåten för alla utan minsta afgifter, hvarken som land- eller dammlega; men der inägor af ängar möta, må den vara förbuden, så vida marken vid landgången deraf lider skada, emellan den 15 Maji och den 15 Julii, lika som der skattlagda fisken finnas.

Med undantag af Städerna, bör äfven hvar och en äga rätt begagna stranden, der utmark möter, att derå upplägga varor, för att dem afskeppa eller urlasta, utan att jordägare, då de deraf ingen skada lida, och då väg till sådana platser finnes, må kunna sådant förhindra, allt utan afgift.

Deremot borde Sjöfolk och alla, som i och för denna rörelse, af hvad orsak som hälst, åstadkomma åverkan, beläggas med vida högre ansvar och böter, än hvad Lagen i allmänhet utstakar.

Lades på bordet.

Herr *von Quanten*, *Carl*, uppläste följande:

Som jag anser Invalidinrättningen vid Ulriksdal alldeles öfverflödig, och alla möjliga sätt att bereda Statsverket inkomster, nu mera än någonsin, torde erfordras, vågar jag ödmjukast föreslå Invalidinrättningens upphäfvande och upplösning, helst för verkställandet häraf alldeles inga hinder möta. Om t. ex. hvarje Invalid erhåller en tredjedel af hvad han nu kostar Staten, och anmodas att dermed på annan ort draga försorg om sig sjelf, torde det finnas många, som dermed blifva mera belåtna.

Lades på bordet.

Herr *von Qvanten, Carl*, anförde skriftligen:

Om man antager att nu, som förr vid Läger och Regementsmöten, provianteringen kan ske genom entreprenad-auctioner, med vilkor för entreprenören att sjelf besörja om provianteringen, skulle jag tro, att nuvarande Commissariater ganska väl kunna indragas, hvilket jag nu får äran föreslå. Förr än krig utbryter, äro de ej behöfliga, och då hafva vi af erfarenheten lärt, att utan minsta svårighet en sådan Embetsmannacorps står att erhålla.

Lades på bordet.

Herr *von Qvanten, Carl*: Jag reserverar min yttranderätt i frågan om Länens

HushållsSällskaper, äfvensom beträffande Bevillningsförordningen, då Grefve Spens's Motion remitteras, samt anhåller att främdeles få inlemna mina åsigter rörande försvarsverket, så vidt de kunna afvika från hvad flere värde Talare här i ämnet yttrat.

Lades på bordet.

Herr *von Heynne*, *Georg*, uppläste följande:

Af viktiga anledningar får jag väcka den Motion, att i allmänna Lagen må, utan afbidan af nya Lagförslaget, genast införas det stadgande för förmynderskapsansökningar eller andra viktiga handlingar, som kunna röra äfven tredje mans rätt, att då sådane ansökningar finnas vara, enligt vittnens intyganden, underskrifne *med styrd hand*, vittnena tillika skola intyga, att den styrda handens ägare eller ägarinna låtit vid redigt förstånd och med fri vilja styra handen, på lika sätt som är föreskrifvet för bevittnandet af underskrifter å Testamenten.

Lades på bordet.

Herr *von Heynne*, *Georg*, anförde skriftligen:

I händelse Stats- och EkonomiUtskottet skulle tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts

Nådiga Proposition för Extra Rotar, att med Kongl. Maj:t ingå Contracter om præsterandet af häst i stället för karl, föreslår jag, att uti Betänkandet derom måtte bestämdt föreslås, att den som vid krigs utbrott aflemnat en häst, dermed för hela det kriget skall anses hafva uppfyllt sin pligt, likasom om han lemnat en uppklädd karl; och att bestämdt måtte förklaras, att den som icke, af hvad orsak som helst, afgifvit bifallande svar, muntligen eller skriftligen, på Propositionen att præstera häst i stället för Roteringskarl, må anses ovilkorligen hafva nekat att i en sådan förändring ingå.

Lades på bordet.

Herr *Lefrén, Johan Pehr*: Jag anhåller få anmäla en Motion, angående införande af Inrikes Näringsfrihet och inskränkning i Utrikes Handeln, samt ber om tillstånd att en annan dag få uppläsa den, efter som den är något vidlyftig.

Lades på bordet.

Herr *Liljenstolpe, Carl*, uppläste följande:

Som Chef för Smålands Kongl. GrenadierBataillon anser jag min pligt tillhöra, att hos Rikets nu församlade Ständer vörd-

samt till rättelses vinnande anmäla de brister, som finnas uti lönerna vid denna i sednare tider organiserade Corps och hvilka behofvet synnerligen påkallar att få afhjelpa.

Denna Corps utgör till trupp, så af gammal stam som Beväring, effectivt tillsammans omkring 17 à 1800 man, eller ungefärligen hälften af ett InfanteriRegemente, och då, till riktig grund för befälets beräkning, utan att för beviset behöfva vidlyftigare ingå eller omtala alla olägenheter af felaktigheter dervid, man med säkerhet bör kunna antaga, att de beställningar å stat, som i allmänhet InfanteriRegementerna uti Arméen för närvarande äga, äro för deras tjenstgöring behöflige, synnerligast för den Corps, som har ett mera spridt Roteringsläge; så, och då sådant endast kan af Rikets Ständer afhjelpas, får jag vördsammast härmed anhålla, att den skillnad uti löner, som vid denna Corps nu saknas, räknadt efter hälften af hvad som består till ett InfanteriRegemente, måtte Corpsen å Stat beviljas, samt nödigt anslag därför lemnas. Desse felande Löner äro för 1 RegementsOfficer, 2:ne Capitainer, 1 RegementsQvartermästare, 2:ne Fänrikar, 1 Präst och Regimentsskrifvaren, som är tillsammans med Smålands Kongl. HusarRegemente.

Ehuru denna min vördsamma anhållan har det obehagliga till föremål, att begära nya Statsanslag, så hoppas jag dock, det man icke kan undgå medgifva, att den fullkomligaste rättvisa och billighet talar för saken, nemligen att icke en Corps uti Arméen bör uteslutas ifrån de förmåner de öfrige äga, utan deruti lemnas rättelse, synnerligast (kan man äfven tillägga) som Statsverket har en så betydlig inkomst just af denna afsutna CavalleriCorps, icke allenast uti de 3500 tunnor spanmål, som betalas årligen för hästvacanser, utan äfven af de från Corpsen afgångne gamla Cavallerilöner.

Då Kongl. Maj:t, i anledning af Rikets Ständers uti underdånig skrifvelse den 29 Julii 1823 gjorde hemställan om nödvändigheten af en ny lönereglering för Arméen, uti Dess nu afgifne Nådiga Proposition tillkännagifvit, det ett Nådigt Förslag uti detta ämne kommer att till Rikets Ständers StatsUtskott aflemnas, grundadt på specialstater och utredningar; så hyser jag den förtröstan, att Kongl. Maj:t dervid i Nåder ihågkommer, hvad Dess alltid huldrika omvårdnad funnit nu vara af rättvisan och billigheten påkalladt till förbättrande af de äfven vid Smålands GrenadierCorps befintlige otillräcklige löner, och får derföre i detta afseende endast vördsamt tillkännagifva, det jag kan och skall, då så fordras,

lemna säkra uppgifter öfver lönerna vid denna Corps, hvaraf flere äro synnerligen otillräcklige.

Lades på bordet.

Herr *von Vegesach, Ernst*, anförde skriftligen:

Vid alla communicationer, vare sig med brefposter eller allmänna inrättningar för resande, torde man böra göra afseende på den kortaste vägen och de sistnämndes största bekvämlighet. Jag får derföre äran föreslå, att, ifrån och med nästkommande vår, Post-Ångfartygen emellan Sverige och Pommern må gå, som förut, emellan Ystad och Stralsund, i stället för, som nu sker, till Greifswald; hvilket jag säkerligen tror, att Preussiska Regeringen äfven skulle bifalla, i händelse en framställning derom gjordes ifrån vår sida.

Hvarefter Herr *von Vegesach* tillade muntligen:

Jag vill ej uppehålla! Ridderskapet och Adeln med att vidlyftigare utveckla skälen för min Motion, men förbehåller mig att då remiss deraf kommer i fråga, få göra det.

Hans Excellence Herr Grefve af Wetterstedt, Gustaf: Då den värde Motionai-

ren förbehållit sig att närmare utveckla sina åsikter, förbehåller jag äfven mig att dervid då göra utförligare erinringar. Emedertid får jag blott, i afseende å Talarens yttrade förmodan om lättheten att erhålla Kongl. Preussiska Regeringens bifall till den föreslagne förändringen, nämna, att jag deremot har anledning tro, att detta bifall i sakernes närvarande förhållande skulle blifva svårare att tillvägabringa, än Motionairen synes sig föreställa.

Lades på bordet.

Friherre *Duvall*, *Axel*, uppläste följande:

Allmänna creditens upprätthållande och befastande innefattar tvifvelsutan ett bland de större föremålen för Rikets nu församlade Ständers gemensamma omtanka och bemödanden. Jag tror mig derföre icke onyttigt upptaga Höglofl. Ridderskapets och Adels tid, då jag utbeder mig att för en liten stund uppmärksamhet må lemnas åt ett ämne, som dermed står i närmaste förbindelse. Det lär ej kunna motsägas, att ju executiva Författningarne och sättet, hvar på de handhafvas, till en icke ringa del inverka på crediten och penningarörelsen. Der ändamålsenlig kraft och skyndsamhet finnes i executiva verket, der råder inbördes förtroende, der äger credit rum; men

denna aftynar och försvinner vid ett motsatt förhållande, ty det ligger i sakens natur, att man måste draga i betänkande att utlåna sine penningar, då för deras återfående genom executiva maktens åtgärd fordras vidlyftiga och kostsamma, till tidsutdrägt ledande, omvägar. Man hör ej sällan klagan föras öfver långsamhet i executiva väsendet, och merändels rigtas denna klagan mot den eller dem, åt hvilka Författningarnes handhafvande blifvit anförtrodd, då likväl mången gång anledningen rätteligen borde sökas i ofullständigheten eller ändamålsstridigheten af den Lag, hvaraf tillämpning ifrågakommit. Att undersöka och så vidt möjligt är afhjelpa dessa brister är destomera magtpåliggande, som otvifvelagtigt lärers vara, att i samma förhållande som upplysningen stiger och Credit-systemet utvecklas, ökas ock behovet och nödvändigheten af fullständiga och bestämda Lagbud, till motvigt af Advocaturens fintlighet och spetsfundighet, som sällan lemna obegagnadt något tillfälle att åtminstone i det längsta fördröja uppfyllandet af ingångna förbindelser.

I detta afseende anser jag af hufvudsaklig inflytelse trenne omständigheter, hvilka med hvarandra stå i ett så nära och oskiljaktigt sammanhang, att de torde böra blifva föremål för gemensamt afhandlande och afgörande. Desse omständigheter äro;

1:o *Tiden inom hvilken utmätning verkställas bör.*

2:o *Tiden för klagan öfver verkställd utmätning, och*

3:o *Om och i hvilka fall Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes Utslag eller Beslut må till verkställighet befordras, fastän de icke vunnit laga kraft.*

Det skulle leda till en tröttande vidlyftighet, utan egentligt ändamål, att nu redogöra för de i detta ämne för närvarande gällande Lagar och Författningar. Jag bör blott i korthet nämna: "Att Fogde å Landet åligger inom 3 månader, och Magistrat i Staden inom 14 dagar efter emottagandet af Utmättnings-Utslaget, detsamma vid eget betalningsäfventyr verkställa;" att någon Lag icke finnes, som bestämmer tiden för klagan öfver verkställd utmätning, annorlunda än i sammanhang med sjelfva försäljningsåtgärden, samt att endast i vissa, genom särskilda undantags-lagar bestämda fall Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes Utslag må verkställas, innan de vunnit laga kraft, då deremot allmänna regeln är, att en sådan kraft bör hafva Beslutet åkommit, förr än det lagligen verkställas må. Saken af föreskrifven bestämd tid för klagan öfver verkställd utmätning, och derifrån härledda rättigheten att dermed dröja intill dess försäljning för sig gått och tiden för

klagan deröfver inträffat, utgör ett af de största och, som mig synes, mest obehöriga hindren för skyndsamhet i verkställighetsåtgärder, enär ett förelupet misstag, eller en underlåten formalitet vid utmätningen, som, om den genast öfverklagats, kunnat lika snart blifva rättad, föranleder mången gång till återgång af en för öfrigt i laglig ordning tillkommen försäljnings-åtgärd, hvarigenom minst 4 à 6 månaders uppehåll i verkställigheten åstadkommes. Till förekommande häraf anser jag mig böra föreslå en sådan ändring uti nu gällande Författningar, att utmätning bör vara verkställd å Landet inom 14 dagar, och i Stad inom 8 dagar efter det Executorn till verkställighet emottagit Utslaget; och att den, som är med utmätnings-förrättningen missnöjd, åligger vid talans förlust, inom 14 dagar efter af utmätnings-instrumentet erhållen del, deröfver anföra besvär hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande; och då erfarenheten ofta lemnat styrka åt den öfvertygelsen, att månget klagomål öfver Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes Utslag i utmätnings-mål endast afsett att dermed uppehålla verkställigheten, hvilket ändamål, efter nuvarande lagstiftning, åtminstone till någon del i de fleste fall vinnes, om än klagomålet vid pröfningen deraf skulle befinnas alldeles obefogadt, tvekar jag icke, att, i sammanhang med hvad jag förut haft äran hemställa, föreslå ett sådant förändradt Lagbud,

att Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes Utslag, så väl i utmättnings-mål som i anledning af förd klagan öfver verkställd utmätning, må, sedan det genom den sökandes försorg blifvit med vederparten communiceradt, *genast*, och ändå att det icke vunnit laga kraft, till verkställighet befordras, så vida ÖfverDomaren, i följd af deremot anförde besvär, icke finner nödigt att inställelse deri meddela; dock att Fordringsägaren icke annorlunda än mot godkänd vederhäftig borgen må tillåtas lyfta hvad som, på grund af icke laga kraftvunnet Utslag, hos Gälldenären uttages.

Om communication med öfrige respective MedStånden samt remiss till LagUtskottet af denna min Motion, anhåller jag vördsammast.

Lades på bordet.

Herr *von Hedenberg, Carl August*, anförde skriftligen:

Då en stor del af Sveriges jord är Boställsjord, torde ett af de viktigare delar i administrationen vara att tillse, det denna jord behörigen handhafves. Detta ämne har visserligen utgjort ett af en vis Regerings förhanden varande omsorger; men då ämnet ännu hvilat outredt, anhåller jag vördsamt att få fästa Höglofl. Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet derpå.

Hvad de norra Provinserna och det nordligaste Regementet rör, äro kyrkobyggnader och väganläggningar stora onera, ofta uppgående till och stundom öfverstigande Boställets hela afkastning, hvar till kommer, att då byggnadsskyldigheten derigenom fullgöres, både innehafvaren och bostället deraf lida.

Dessa olägenheter, förenade med mångfalliga olämpliga stadganden uti 1752 års BoställsOrdning, gifva mig anledning att ödmjukast föreslå: att ett särskilt Utskott måtte erhålla uppdrag att genomgå alla författningar, som röra Boställen, samt uppgöra och föreslå en ny BoställsOrdning, lämpad efter tidens kraf och locala förhållanden, äfvensom att öfverse och utarbета förslag till förbättrade författningar i afseende å Boställens utarrenderande, m. m. hvad till dessa ämnen hör; å hvilka Förslag Rikets Höglofl. Ständer sedermera torde böra i önskningsväg anhålla om Kongl. Maj:ts Nådiga bifall och sanction.

Om communication med de öfrige respective Stånden anhåller jag vördsammast.

Friherre af *Nordin*, *Carl Johan*: Jag får äran upplysa, att redan för ett à två år sedan anbefallde Kongl. Maj:t utarbetandet af en ny BoställsOrdning, samt att Krigs-Collegium redan har förslaget dertill färdigt,

digt, men att Kongl. Maj:t uppskjutit med pröfningen deraf, emedan detsamma står i nära sammanhang och i vissa delar beror af Rikets Ständers beslut rörande den föreslagne Löneregleringen. Af denna anledning tror jag ett särskildt Utskott för denna fråga ej vara af nöden.

Lades på bordet.

Herr *Riben, Carl Wilhelm*, hade inlemnat ett så lydande Memorial:

Vid tillämpning af 3:dje Cap. 3:dje §. i ConcursLagen af den 13 Julii 1818, rörande Borgenärers rätt att tillgripa Gäldenärs innehafvande, af Statsverket utgående Pension, hafva vid särskilda Domstolar olika åsikter varit rådande; hvadan jag trott, att ett förtydligande af nämnde §. vore af behofvet påkalladt; och då det icke synes mig billigt, att en Gäldenärs innehafvande Pension såsom alla hans öfriga tillgångar går till Gäldens betalning, föreslår jag, att uti den ifrågavarande §:n orden: *som på annan grund inrättade och med särskilde Privilegier eller förbehåll försedde eller gifne äro*, måtte utgå.

Jag anhåller om Remiss till LagUtskottet af detta Memorial.

Lades på bordet.

Herr *Roos*, *Carl Ulrik*, hade inlemnat följande, som upplästes:

Mycket talas, skrives och afhandlas om upplysning och dess spridande, om Folkbildningen m. m.; mycket projecteras, försökte åtgärder för det stora ändamålets vinnande hafva ej eller uteblifvit. Sådant allt, långt ifrån att för upplysningens och Fäderneslandets vän vara likgiltigt eller okärt, utgör deremot föremål för hans tillfredsställelse, hans hopp och förtröstan. Erkännande således vigten och värdet af det, som för upplysningens befrämjande blifvit gjort och än vidare göres, går jag likväl att fästa uppmärksamheten på en för detta ändamåls ernående ganska vigtig omständighet, hvilken tyckes städse vara förbisedd.

Att inrätta Skolor, och lära ungdomen läsa, skriva och räkna något litet, är visst ganska riktigt och bra; men hvad endast dermed för det stora ändamålet, upplysningen, egentligen vunnits, lärar, vid en säker granskning, befinnas inskränka sig till ett ej tillräckligen stort resultat. Förhållandet i Sverige, som bättre är, befinnes redan för länge sedan sådant, att man icke kan indela Folket i så och så många tredje- eller fjerdedelar, hvilka kunna läsa i bok och icke kunna det. Om man undantager några Finnar och Lappar, så anser jag den beräkning vara hög, som an-

toge att 100 personer i vårt land funnos, hvilka vid myndighetsåldern ej kunna läsa; för detta, efter mitt begrepp, mera mekaniska än intellectuella syftes vinnande anser jag således icke stora anstalter tarfvas utöfver de redan befintlige. Debetsedelns runor äro lätt tydde; något annat högre torde målet vara som sökes.

Man har vid Vettenskaps- och Embetsmanna-bildningen redan länge ansett nödigt och oundgängligt, att tillbandahålla förnuftet ett sådant experimentalfält, som innefattas uti tillgång på Böcker, och om man annars allvarsamt önskar en allmänare upplysning och bildning, torde utan någon särskild bevisning kunna antagas, att äfven för Medborgare i allmänhet det vore af särdeles värde, om, jemte de anstalter, som finnas nödige för lärandet af att läsa, (hvilket torde utgöra upplysningens blotta vehikel) äfven tillgång bereddes på tjenlig lecture, sedan Skolcursen och Skolboken ej mera äro tillfyllest. Jag vågar alltså härmed vördsamt föreslå, att Local-Bibliotheker för Allmänheten måtte inrättas, der Böcker och Skrifter uti Religion, Moral, Histori, Geographi, Lag och Ekonomi m. m., emot ingen, eller ringa och lätt afgift vore att tillgå; och om det icke äfventyras, att råka i collision med SockenMagazinen, skulle jag vilja kalla desse Bibliotheker *SockenBibliotheker*, då de bor-

de hafva den plan, att ett SockenBibliothek kunde finnas i hvarje Pastorat.

Statens utgifter äro många och många-handa; den kostnad, som med mitt vörd-samma förslag är förknippad, lofvar icke någon handgriplig vinst, men uppfattas och till sitt hela värde erkännes den högre, än en blott materiel fördel, deraf blifvan-de nyttan, anser jag mig icke böra miss-trösta om utgången. Jag tror nemligen, att om Rikets Ständer, jemte vidtagande af ändamålsenliga Skolanstalter, bildade en sådan Fond för upplysningen, som ett lit-et valdt Bibliothek inom hvarje Pastorat, skulle frihetens och upplysningens ankare med detsamma vara så väl fästadt vid våra stränder, att det derifrån icke mera kunde uppräckas. Det torde vara öfverflödigt att uppehålla med betraktelser öfver de hastiga öfvergångar från frihet till slafveri eller förtryck, hvarå Historien är så rik på exempel; nu mera torde det allmänt inses, att desse olycklige förändringar alltid haft deras grund deri, att upplysningen ej varit nog allmänt spridd. Det saknades visst icke inom Sverige vid början af den Revolution, som erhöll sin riktning år 1772, hvarken upplyste Vettenskaps- eller Embetsmän; men vid politiska kriser styras de i activité satte och afgörande fle-ste armarne hvarken af lärda sällskaper eller upplyste isolerade individer.

Skulle emedlertid planen för de nu till inrättande föreslagne Bibliotheken gillas och godkännas, vågar jag för utföringen vidare vördsamt föreslå, det Rikets Höglofl. Ständer måtte besluta, att Banken ägde att till hvarje af de Pastorater, som, i anledning af ett sådant Rikets Ständers beslut, genom Sockenstämmo-Protocoll hos Banken anmälte sin afsigt att inrätta SockenBibliothek och dervid fogade Skuldeförbindelse af Pastoratet, förskjuta Ett Tusende Riksdaler Banco, hvaraf en fjerdedel borde efterskänkas, samt de öfrige trefjerdedelarne återbetalas på det sätt, att de först fingo innehafvas i fem år, utan afbetalning; hvarefter, vid sjette årets slut, en tredjedel af återstående summan borde inbetalas, efter sjunde årets slut åter en tredjedel, samt vid slutet af åttonde året från lånets erhållande den återstående tredjedelen, allt utan någon räntas beräkning; hvarvid endast det vilkor torde böra fästas, att redovisas eller styrkas borde, det den uttagne förskottssumman blifvit för ändamålet använd. Öppet torde det likväl böra lemnas 2:ne nästgränsande mindre Pastorater, att förena sig om inrättande af ett gemensamt Bibliothek; äfvensom det borde vara medgifvet, att hos Banken begära och erhålla mindre försträckning, än 1000 R:dr, då liquiderne kommo att rättas efter beloppet, som uttoges, med bi-

behållande af lika vilkor och betalningsförhållanden, som för högsta summan.

Jag inser väl att detta föreslagne biträde icke skulle genast fullkomligt uppfylla ändamålet, men jag tror man med säkerhet kan antaga, att ett sådant biträde från Statens sida skulle utgöra en säker grund, på hvilken enskilda omtanken och välviljan kunde fullborda byggnaden. Hela utgiften, som torde böra bestridas af Bankens vinst, lär, om också alla Pastorer i Riket inrättade SockenBiblioteker, hvilket jag dock ej vågar hoppas, ej uppgå till ett års Tionde af nämnde vinst eller credit-revenue.

Att det varma deltagande, som Hedervärda BondeStåndet lemnat Motionen om FolkSkolors inrättande, utgjort ett af Motiverne för mig att nu göra denna framställning, har jag slutligen skolat anmärka.

Om communication med respective MedStånden samt Remiss till BancoUtskottet anhåller jag vördsammast.

Lades på bordet.

Grefve *Spens*, *Carl Gustaf*: hade inlemnat ett så lydande Memorial:

I sammanhang med ett annat förslag af vigt för upplösningen af det stora problem, hvilket sednare årens erfarenhet be-

visat vara oupplöst, — nemligen, att säkert hindra, det ej en illa redigerad Bevillnings-Förordning må lemna ett helt annat resultat, än Rikets Lagstiftare åsyftat — anhåller jag att få närmare utveckla, hvad jag den 10 i denna månad i slutet af mitt Memorial yrkade, nemligen att de utvägar, som minimi-tabellens idé erbjuder till stadgande af såväl maximi som minimi gräns för jordbrukarens skatt, måtte blifva fullt begagnade. Jag skall härvid framställa min mening genom redaktionsförslag, och blott i korthet argumentera öfver hvarje sådant, öfvertygad att ett motsatt framställnings-sätt fordrar mycket större vidlyftighet, och dock ej så fullständigt uppfyller ändamålet; men härvid anhåller jag, att ingen vid bedömandet af dessa mina förslag må fästa sig vid ord, emedan de ej ingifvas med någon pretention på fulländning uti redactionen.

Senare hälften af Art. III §. 2. mom. 2, samt hela mom. 22, böra alldeles utgå. Just dessa §§. påstås vara de, som åklagarne af så många Läns BevillningsComitéer hafva åberopat; en mängd vaga ord innehållas deruti; en instruction för Berednings-Comitéen bör vara vida kortare och bestämmande, om den någonsin skall kunna uppfyllas.

I samma Paragraphs mom. 12. bör insättas, näst efter ordet samt, orden: i hän-

delse Comitén sådant fordrar. Det ovillkorliga yrkandet, att alla egare skola uppgifva sin tanka om sin egendoms värde, tjenar numera till intet. Emot alla de många personer, som uppgifva mundtligen, har det aldrig tjent till något, och äfven de andra lära redan tämligen allmänt hafva påhittat den enkla utvägen, att lemna columnen på värdena uti deras uppgift tom, till dess de på Beredningsstället fått genom samtal, innan Taxeringen börjats, inhämta Ledamöternas tanka. Skulle stadgandet af de särskilta egare-uppgifterna någon gång tjena till att höja ett egendomsvärde, så kan det dock aldrig nog inpräglas i minnet, att en Förordning, sådan som denna, ej bör redigeras blott med afsigt att utan *klagomål* få ut stora skattebelopp. Så redigera FinanceMinistrar, men Ständer böra åsyfta, att fördelningen verkligen blir billig, och det samfalta skattebeloppet ej större, än hvad som minst behöfves.

Art. III. §. 2. mom. 16. I afseende härå åberopas mitt förra Memorial af den 10 December.

Art. III. §. 2 mom. 17. I stället för: "till lägre värde än den kunde komma att gälla, om den utan tvångsmål skulle säljas" föreslås: — till lägre värde än det högsta, hvaraf fem procents behållen inkomst möjligen kan förväntas, sedan af-

drag skett för utskylder af alla slag, samt för underhållet af de för skötseln högst nödiga personer och byggnader.

Att samma lika bestämda grund bör vara satt för jordbrukets och Brukens Taxering behöfver ej bevisas. Genom ett kort stadgande i detta moment bör man ersätta alla de många perioder, som borttagas i det 2:dra och 22:dra. Vid instructionens författande för en samvetsdomstol, sådan som BeredningsComitén ändå alltid blir, är det af dubbel vikt, att instructionen är kort och, om möjligt är, har åtminstone någon ziffra till sin regulator; genom att der bygga alltsammans på *ord*, och på *flera våningar af ord*, kommer man möjligtvis slutligen derhän, att antingen samvetsdomaren mister sitt samvete, eller domstolen de flesta samvetsgranna ledamöterna, emedan sådane häldre böta, än åtaga sig att dömma efter en förordniug, hvilken de tro sig äga skäl att kalla mångtydig.

Art. III. §. 2. mom. 19. Orden, om frälseräntor, som af åbo köpas, "kommer köpesumman, att i förhållande dertill öka hemmanets värde" böra, i sammanhang med nyss föreslagna ändring, erhålla lydelsen: *kommer detta förhållande, att vid hemmanets värdering iakttagas.*

Art. III. §. 2. mom. 21. I stället för hvad som nu stadgas, att "på åbyggnad

"bör göras skäligt afseende," oaktadt man endast för lustställen upptager hela Brandförsäkringssumman, föreslås: åbyggnad å landet, utöfver hvad enligt Lag och ortens sed är på hemmanet oundgängligt, må ej ingå i hemmansvärdet, utan serskilt värderas och antecknas i längden till Bevillnings erläggande, enligt Art. II. §. 3. mom. 2. I sammanhang härmed föreslås, att i sistnämnde Art. II. §. 3. införes ett så lydande mom. 2. För särskildt värderad åbyggnad å landtegendom erlägges $\frac{1}{4}$ (eller $\frac{1}{3}$) af den Bevillning, som för lika hemmansvärde betalas. Är byggnaden brandförsäkrad, betalas hälften mer. Det torde ej behöfva bevisas, såväl att det döda Capital, som ofta ligger i åbyggnader på landet, bör skatta mindre, än det productiva, som att sjelfva beskattningsgrunden äfven här bör vara bestämd.

Art. III. §. 5. mom. 1. Pröfnings-Comiténs göromål synas mig böra på följande sätt beskrifvas:

Att dels, med anledning af de anmärkningar, som vid TaxeringsComitéernes beslut göras, eller Comitéen i öfrigt, efter inhemtad noga kännedom, finner skäliga, vidtaga alla nödiga rättelser i enskilda hemman, eller Districters fastighetsvärden, dels, sedan alla dessa frågor blifvit afgjorda, höja eller nedsätta det sammanlagda värde, som således har blifvit åsatt alla

hemman i Länet, till det belopp, som finnes upptaget i efterföljande Tabell. En sådan höjning eller nedsättning bör dock alltid ske med ett helt antal Riksdaler på hvar hundrade, och må Tabellbeloppet, i händelse det ej härigenom jemnt fylles, få, med iakttagande af närmaste möjliga likhet, öfverskridas.

Skälen till denna redaction äro anförda. Det är just härigenom, som ett maxi-mi-belopp blir stadgadt för jordbrukarens bevillning. MinimiTabellen bör här hel och hållen införas i Paragraphen.

Jag anhåller nu om Ridderskapets och Adels uppmärksamhet på ett förslag af ännu större vigt. Jag ber hvarje Riksdagsman svara sig sjelf, om han tror, att på det sätt som Rikets Ständers Förordningar måste utarbetas, genom först ventilation i Utskott af 48 personer, sedan debatt på fyra ställen, återremiss och nytt betänkande med vederbörlig disputationsact emellan anmärkarne och några stötta ledamöter i Utskottet, derefter delvis olika beslut på de fyra ställena, samt slutligen jemkningsbetänkanden och nämndvotering, det någonsin skall kunna undvikas, helst der så många intressen äro vakna, som vid frågan om ett helt Rikes skattläggning, att icke Förordningen skall bli sämre redigerad, än man hade önskat, sämre än man haft pretention på,

om den utgått från embetsmannamyndighet, och haft en eller några få författare. Måtte ingen härvid så misskänna mig, som skulle jag vilja insinuera ett tadel emot våra Grundlagar i denna del, eller på minsta sätt emot det förhållande, hvars orubade fortfarande ingen kan högre än jag önska, att äfven redactionen af Rikets Ständers Förordningar slutligen uppgöras i Ständens Plena, och ej handlöst öfverlemnas åt Utskott, eller för Ständernas åsigt främmande embetsmannamyndigheter. Men det inconsequenta ligger deri, att tolkningen af mörka ställen väl i de första instanserna är uppdragen Rikets Ständers Deputerade, men att, enär olika tankar förekomma om Förordningens mening, Embetsverk utgöra de sista instanserna. Härigenom kan här, enär tolkningen af en mindre väl redigerad Förordning ofta innebär en verklig lagstiftningsåtgärd, en del af beskattande magten frångår Rikets Ständer, tvärtemot Regerings-Formens § 57. Det är på denna grund jag vågar föreslå, att, vid alla de tillfällen, der principfrågor äro för handen, BevillningsFörordningen må i högsta instans tolkas af en RiksPröfningsComité, sammansatt af JustitieOmbudsmannen och Rikets Ständers 24 Fullmäktige; att deremot enskilda frågor och de, i hvilka den enskilde är klagande part, må såsom hittills afgöras i KammarRätten, och att RiksPröf-

ningsComiténs hela instruction må vara in-
nefattad i Ledamöternas ed, samt hela de-
ras ansvar vara inför tryckfrihet och pu-
blik. Äfven i detta afseende utvecklas min
mening bäst genom redaktionsförslag, och
jag får därför föreslå: att Art. III, § 5,
må erhålla följande nya Mom. 12.

*Finner Berednings- eller Taxerings-
Comité sig i osäkerhet om denna Bevill-
ningsFörordnings rätta mening, då bö-
ra, den förra hos Taxerings-, och den
senare uti PröfningsComitén sådant anmä-
la, och emedlertid i längden upptaga hvad
som mest gagnar Kongl. Maj:t och Kro-
nan. Finner PröfningsComitén sig i dy-
lik osäkerhet, vare lag samma, och lände
då PröfningsComiténs utslag, grundadt på
Kronans största förmon, till efterrättelse
för det året; den skattskyldige dock alltid
obetaget, att, enligt denna Art:s § 7 Mom.
2, anmäla klagomål i Kongl. KammarRät-
ten. Men till undvikande af samma osä-
kerhet för ett annat år, vare Pröfnings-
Comitén skyldig, att anmäla frågan hos
RiksPröfningsComitén och begära förkla-
ring. För expeditionen häraf till Justi-
tieOmbudsmannen ansvarar Konungens Be-
fallningshafvande.*

Att i § 7 Mom. 1, 2 och 4 må bibe-
hållas oförändrade, men Mom. 3. erhålla
följande lydelse:

Enahanda rätt med Skattskyldig äge vederbörande å Kronans vägnar, att anföra besvär öfver PröfningsComiténs åtgärd, i afseende på den Bevillning, som af Debitering beror, dock icke mer än N. N. månaders tid efter PröfningsComiténs sammanträde. Det tillhör ÖfverStåthållaren eller Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att i desse fall, inom viss förelagd tid, infordra och vid Handlingarne till Kongl. KammarRätten bifoga den skattskyldiges förklaring. Från KammarRätten kan ock målet sedan i laga ordning dragas under Konungens pröfning. Anmärkningar å Kronans vägnar emot PröfningsComiténs beslut rörande värden eller belopp af inkomst, eller mot dess åtgärder till följd af dylika beslut, tagna af underlydande Comitéer, må, utan afseende på hvad andra författningar om Kronans medel stadga, icke få göras af annan auctoritet än Länsstyrelsen, ej heller längre tid efter PröfningsComiténs sammanträde, än att Debetsedlarne ännu äro utfärdade, samt anmärkningen kan hinna bli samtliga PröfningsComiténs Ledamöter comunicerad, deras svar inkomma, och, jemte KammarRättens utlåtande i målet, blifva aflemnadt till Riks-PröfningsComitén inom årets slut. Ogillar KammarRätten anmärkningen, förfalle frågan. På vederbörande Debetsedlar skall emedlertid anmärkas, att fråga om en högre skatt är anhängig.

Att efter slutet af §. 7 införes en helt ny §, så lydande:

§. 8. om RiksPröfningsComitéen.

Mom. 1. För att oåterkalleligen afgöra alla tvister, som kunna uppstå genom olika meningar om denna BevillningsFörordnings rätta tydelse, skola Rikets Ständers JustitieOmbudsman samt Fullmäktige i Banken och RiksgäldsContoiret hvarje år, på utsatt tid i Januari månad, sammankomma under JustitieOmbudsmannens ordförande och med Secreterare från dess Expedition.

Mom. 2. Denna RiksPröfningsComité upptager 1:o alla de förfrågningar, hvilka enligt §. 5, Mom. 12 göras af LänsPröfningsComitéerna; 2:o de anmärkningar af Länsstyrelser, hvilka, enligt §. 7 Mom. 3, Kongl. KammarRätten gillar och till RiksPröfningsComitén remitterar.

Mom. 3. RiksPröfningsComitén öfverlägger inom slutna dörrar, men afkunnar beslutet inför öppna, på viss dertill allmänt kungjord dag, äfvensom hvarje Ledamot, som varit af särskilt tanka, då bör offentliggöra sina skäl. Protocollet blifve bifogadt JustitieOmbudsmannens Embetsberättelse för förra året.

Mom. 4. RiksPröfningsComiténs alla Ledamöter aflägge före sammanträdet följande ed:

Jag N. N. lofvar och svär, vid Gud och Hans heliga Evangelium, att jag, såsom Ledamot i Sveriges Rikes PröfningsComité, skall tolka nuvarande BevillningsFörordning efter bästa förstånd och samvete, såsom jag ord och mening begriper. Och skulle den händelsen inträffa, att jag om Förordningens mening är osäker, då skall jag tolka den till de skattdragandes förmon, och noggrannt i protocollet uppgifva skälen till min osäkerhet för nästa Riksdags Ständer; så sannt mig Gud hjelpe till lif och själ.

Mom. 5. RiksPröfningsComiténs Utslag utfärdas enligt flesta rösterna, och blifva genast derefter offentligen kungjorda, samt gälla sedermera till nästa Riksdag, såsom förklaringar af Bevillningsförordningen. Är derigenom någon anmärkning öfver förra årets BevillningsTaxering gillad, blifve sådant kungjort för vederbörande skattskyldige, och restlängd utskrifven, så fort sig göra låter.

Jag anhåller om remiss af detta mitt Memorial till BevillningsUtskottet, samt om communication med respective MedStånden.

Lades på bordet.

Grefve Spens, Carl Gustaf, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Vid

Vid ett så vidlyftigt och inkrångladt uppbördssätt, som det Svenska, är det omöjligt, att de skattdragandes pluralitet skall kunna controllera, om utlemnade Debet-sedlar äro rigtiga. Misskrifningar äro likaledes vid en så vidlyftig expedition, som en Häradsskrifvares, ostridigt möjliga. Li-ka gerna medger jag, att den enskilda landt-boen icke har enligt närvarande författning-ar något egentligt klagoskäl; så snart han märker och anmäler en origtighet, får han den rättad, och stundom hör man talas om ransakningar i fögderier, när betydligare underslef upptäckas. Allt detta medgifves. Men då, efter mitt sätt att se, det är sam-hällets skyldighet, att, der sådant ske kan, genom controller söka förebygga underslef-ven, hädre än att räkna på fruktan hos Embetsmän för straff, som drabba den som händelsevis upptäcket, eller åberopa, såsom ursäkt för nämnde controllers bortovaro, rättigheten hos folket att sjelfva controlle-ra och anmäla, i fall någon förstår hvad som är landskunnigt att pluraliteten ej förstår; då således en controll verkligen synes mig behöflig emot Häradsskrifvares misskrifning-ar, och dessas möjlighet kan leda dertill, att en egennyttig Häradsskrifvare, i sam-råd med en dylik Kronofogde, ganska länge och betydligt kan öka Allmogens tunga bördor, har jag ansett mig kunna påkalla Ridderskapets och Adelns samt MedStåu-

dens uppmärksamhet på ett kort förslag i detta afseende, öfvertygad att, i fall det befinnes överkställbart eller onödigt, sådant skall blifva af sakkunniga män utredt.

Jag får ödmjukast föreslå, att för hvarje socken inom fögderiet vid HäradsskrifvareContoiret uppgöres en lista med 2 columner, i hvilken införes för hvar och en utskrifven Debetsedel den skattfordrade personens namn och den summa, hvarpå hela Debetsedeln lyder; att minst 14 dagar före första uppbördsmötet nämnde lista uthänges i sockenstugan, och förblifver hängande der i minst 3:ne månader till allmänt åskådande, samt slutligen, att när Häradsskrifvaren till LandsContoiret aflemnar sin på uppbördstitlar ställda räkning, skall han vara skyldig bifoga så väl denna lista, med påtecknadt betyg af KyrkoRådet, att ingen deremot stridande Debetsedel blifvit anmäld, som äfven en särskilt Redogörelseräkning, hvilken visar, att summan af alla personernas skatt är lika med summan af alla uppbördstitlarnas belopp. Enär på detta vis Häradsskrifvaren i sin bokföring går 2:ne olika vägar till samma summa, och på bägge vägarne blir controllerad, kan aldrig *han* befara, att icke han sjelf upptäcker en skedd missskrifning, och *de reviderande myndigheterna* kunna controllera så väl på Kronans, som på Folkets vägnar, och *Folket* kan trygga sig dervid. Blifver

det hvarje höst kungjordt, att hvar och en, som erhåller en Debetsedel, eger jemnföra med listan, som i Sockenstugan skall blifva hängande, och uti en till detta ändamål utlyst särskilt Sockenstämma sedermera anmäla, om någon olikhet befinnes, i hvilket fall han ej behöfver betala mer, än hvad som på nämnde lista står, eller, om betalning redan är skedd, återfår hos Kronofogden, hvad som han enligt SockenstämmoProtocollet har öfverbetalt. Då är jag öfvertygad, att hvarenda af både Ståndspersoner och Allmoge begagnar denna rättighet, och då det erforderliga collationerandet reducerar sig till en enda summas för hvar Debetsedel, kan det ej fela, att icke hvar och en kan verkställa det, eller ock finna någon i läsning kunnig granne, som förmår upplysa honom.

Om Remiss till vederbörligt Utskott, och communication med respective MedStånden anhålles ödmjukligen.

Lades på bordet.

Grefve *Spens*, *Carl Gustaf*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Genom de Memorialer, som härstädes och i andra Stånd blifvit aflemnade, har jag blifvit underrättad, att Kongl. KammarRättens anmärkningar emot de sednare årens BevillningsComitéer varit ställda icke

blott emot det Låns, der jag bor, utan emot nära halfva Sveriges. Det slår all-drig felt, att icke Rikets Ständers BevillningsUtskott skulle, vid afgörandet af frågan om Allmänna Bevillningen, äga ett stort gagn af ett så viktigt document, som en authentik Species facti öfver dessa interessanta mål skulle utgöra. Äfven för Ständens Ledamöter synes mig en sådan öfversigt vara mycket nyttig; Allmänna Bevillningsämnet är för betydligt för oss alla, att icke vi skulle omfatta alla tillfällen, för att i tid få reda på i hvilka delar de förra författningarna gifvit anledning till olika tydningar, och det är i afseende derpå jag hemställer till Rikets Ständers BevillningsUtskott, om det ej finner nödigt, att, på sätt RiksdagsOrdningens § 42. föreskrifver, infordra en specifik upplysning härom, samt anhåller att densamma måtte Ständerne meddelas. I statistiskt afseende är det äfven viktigt få veta, huru stora summor som varit i fråga, och jag anhåller derföre, att äfven detta måtte specificeras. Innan jag slutar detta Memorial, nödgas jag härvid erkänna en brist hos mig som Memorialets författare, och anhåller om ursäkt derföre; hade flera dagar återstått af motionstiden, skulle jag hafva dröjt med detta mitt anförande. Jag erkänner nemligen, att jag hade bort, innan det inlemnades, genomläsa Herr JustitieOmbudsmannens Embetsberättelser, hvilken jag är

öfvertygad med sin uppmärksamhet följt detta mål, som rör en så stor del af Sverige; skulle nu nämnde EmbetsBerättelser innehålla de upplysningar jag önskat, så anhåller jag att i anledning deraf bli tillrättavisad.

Lades på bordet.

Herr *von Wahrendorff, Martin*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Förslag att bestraffa tillgrepp af växande skog såsom tjufnad, i stället för åverkkan, har redan vid de tvenne sednare Riksmötena blifvit väckt, men förfallit, då blott Ridderskapet och Adeln samt Presteståndet voro för, men Borgare- och Bondestånden emot den önskade förändringen.

Emedlertid och i den mån ett obehörigt tillgrepp af skogarne är, till följd af gällande författningar, lindrigt bestraffadt, i förening med hvarjehanda annan misshushållning, hafva också skogarne så medtagits, att deras förminskning och totala förstöring, på sina ställen, särdeles hvad allmänningar beträffar, är ögonskenlig. Man torde häraf kunna hoppas, att de värde Stånden, som tillförene satt sig emot ett förhöjdt straff för tillgrepp af växande skog, under ytterligare förändrade omständigheter, då det onda, eller skogarnes förminskning, är i ständigt tilltagande, nu mera också kunde

skåda saken annorlunda än för fem år sedan, och under sådan förhoppning har jag äran på nytt framställa den Motion, att olofligt tillgrepp af växande skog måtte af Lagarne anses och bestraffas såsom tjufnad. Om meddelande häraf till de öfrige Stånden och Remiss till behörigt Utskott får jag äran anhålla.

Lades på bordet.

Herr *von Wahrendorff, Martin*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Med anledning af de upplysningar, som blifvit mig meddelade genom en för det allmänna nitälskande person, i anseende till inträffande missbruk vid bedrifvandet af *Laxfisket* i Riket utaf vissa för *fisket i stort* privilegierade districter och personer, oftast vid sjelfva utloppen af Strömmar och Floder, till följd hvaraf de vidsträckta trakter, som längre in i Landet gränsa till dessa vattens lopp, äro i fullkomlig afsaknad af allt fiske af någon betydighet; och då denna omständighet synes hafva sitt ursprung från närvarande, för fiskets rättmätiga fördelande, införde lagars mindre fullständighet, får jag äran vördsamt fästa Höglofl. Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet på detta förhållande; anhållande tillika, att Rikets Höglofl. Ständer behagade anbefalla vederbörande Utskott:

1:o Att öfverse hittills varande författningar i ämnet och föreslå ny bekräftelse å alla de Lagar, som leda till allmän nytta, med hänsyn tillika å *Laxfiskets* bibehållande för framtiden; och

2:o Att uppgifva sådana ytterligare tillägg och förbättringar, som, utan kränkning af någons bättre rätt, kunna vara möjliga.

Så snart frågan kommit till Utskottet, skall jag till detsamma hafva äran uppgifva alla de detaljer i ämnet, hvarvid jag fäst mig, och som vid detta tillfälle, utan nödvändighet, skulle upptaga Höglofl. Ridderskapets och Adels tid.

Lades på bordet.

Herr af Grubbens, *Nils Wilhelm*, anförde skriftligen:

Lagbudens rätta mening äro stundom svåra att förstå; de fordra förklaringar och förändras ofta genom Kongl. Förordningar.

Dessa till Lagen hörande handlingar hafva ända till år 1818 blifvit tryckte, enligt den ordning i Balkar och §§. allmänna Lagen innehåller, under namn af Lagsamling, hvaraf såväl Domare som Parter haft största lättnad, då de genast kunna i denna samling finna hvad förändringar Lagbuden undergått.

De Förordningar, som på dessa senare 10 åren utgifvits, hafva ej ännu på detta sätt blifvit tryckte.

Vi afbide en ny Lagbok, men då arbetet med den af år 1734 börjades 1684 och stadfästades 1736, så torde den nu ifrågavarande äfven fordra en lika lång tid; det är sant, att den väntar visst icke för länge, som väntar på något godt; men då troligen nämnde Lagbok icke hinner i vår tid att fullbordas, så anser jag dessa sednare årens Juridiska Förordningar böra af trycket särskildt utgifvas.

Svensk FörfattningsSamling utgifves väl nu i nummerföljd, men utom hvad den innehåller rent Juridiskt, upptagas $\frac{7}{8}$ deraf med Riksmarkegång, Skogsplanteringar, Medicinal- och Hamn-taxor, Pensionsinrättningar, Rangordningar m. m. hvilket gör Verket voluminöst och dyrt att köpa, samt medför den olägenhet, att man skall bläddra igenom ett stort verks kanske alla årgångar, för att få reda på en obetydlig förändring af en Lagparagraph.

Jag anser för en nödvändighet, att, så mycket ske kan, lätnad beredes såväl för Domare som Parter, hvilka sednare i nuvarande till år 1818 tryckta Lagsamling kunna genast se, om de böra vädja öfver den dom de erhållit eller icke.

Jag får således hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln vördsamt hemställa, om icke fortsättning af de förr utgifne Lagsamlingarne kunde få ske på lika sätt och intill dess Nya Lagboken hinner blifva antagen, och hvartill Staten torde förskjuta kostnaden, såsom varande ett för det Allmänna högst nyttigt arbete.

Om Remiss till vederbörligt Utskott anhålles ödmjukast.

Lades på bordet.

Herr *Pereswetoff Morath, Carl Axel*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Bristen på någon allmän Inrättning eller Författning, hvarigenom Landtmannen kunde skyddas ifrån de lika så betydliga som oundvikliga förlusterne genom sädesprisens allt för djupa fallande, har i sednare tider och synnerligen för närvarande låtit alltför tungt känna sina följder, för att icke sjelfmant för Rikets Representanter framställa sig såsom föremål för uppmärksamhet och behjertande.

Under Högstsallig Konung Gustaf III:s regering blef en SpannmålsDirection inrättad, till upprätthållande af sädesprisen i Landet, och på det jordbrukaren skulle, jemte en tarflig bergning, äga tillgång för utgörandet af sina Kronoutskylder, hvilka

äfvén då, ehuru hälften mindre än de nuvarande, kändes för landtbruket tryckande. Men nyssnämnde visa och nyttiga Inrättning upphäfdes, en ny Direction uppkom i förändrad form och med den inskränkning i sitt ändamål, att detta endast var spannmålsundsättningar till de deraf behöfvande. Utländsk spannmål fick införskrifvas, tullen derå nedsattes, och den naturliga följden deraf blef en stockning af spannmål, betydliga penningesummors utgående ur Landet, och inom detsamma en för allmänna rörelsen och näringarne menlig penningebrist. Öfverflödet på spannmål och bristen på penningar verkade i förening en total stagnation i spannmålshandeln inom Landet. Den utväg blef då vidtagen, att dels åter till utrikes orter afsända och med stor förlust försälja den inköpta spannmålen, dels att genom auctioner föryttra den till ringa pris och på längre betalningsterminer. Genom vidtagne åtgärder till det för handen varande ondas afhjelpande bereddes det ännu större, att nästan all sädesupphandling afstannade år 1825, då landtmannen hade öfverflöd på säd att afyttra. Då 1826 års missväxt derefter inträffade, tilläts åter att för nedsatt tull införskrifva utländsk spannmål, ehuru den från Kronans förråd på auctioner försålda säden ännu till högst betydliga quantiteter var qvar i Landet, inropad af kloka speculanter, som vid försäljningen erhöilo flere procent i vinst. Man

fann ändtligen då, hvad alla tiders erfarenhet gifvit vid handen, att de åtgärder, hvarigenom någon magt upphäfver sig till Förmyndare för folkets industri, helt och hållet misslyckats. Ifrån den ena ytterligheten öfvergick man nu till en annan. MagazinsDirectionen upphäfdes; i stället för att återgå till fordna tiders välgörande och ändamålsenliga inrättningar, vidtogos nya, hvilkas verkningar illa svarat mot afsigten och ändamålet. En rik skörd inträffar, då landtmannen midt i öfverflödet af jordens frikostigaste afkastning blir ruinerad, om ej crediten förekom hans ekonomiska undergång. Rågen faller ner till Fem R:dr R:gs. tunnan vid Jultiden, då landtmannen måste sälja säden till hvad pris som hälst, för att betala sina dryga kronoutlagor, jemte af Hemmanen utgående tionde, afrad, sommarskatt, afgifter för lands- och vägrödningar, tingsbyggnader, håll- och kronoskjuts, till passevolance-inrättningen, Prester och Kyrkobetjeningen, m. m., som jag nu ej minnes att uppräknas.

För indelta Militairen är följden af detta för jordbrukaren olyckliga förhållande lika känbar; såsom bevis härpå må nämnas, att då, ehuru Markegångspriset inom Östergöthlands Län var 10 R:dr tunnan Råg, priset å detta sädesslag likväl någon tid var fallet till 5 R:dr, samt indelningsspannmålen derföre i laga tid uppsades och lef-

vererades in natura, hvarigenom inträffat, att Capitainer, som vanligen kunnat uppskatta sina inkomster till 900 R:dr årligen, knappt kunnat bringa dem till tredjedelen eller 300 R:dr B:co. Samma förhållande har naturligtvis för öfrige indelningshafvare ägt rum.

Till afhjelpande af detta både för Possessionater och Indelningshafvare högst bedröfliga förhållande, hvars skildring jag icke tror mig hafva öfverdrifvit och med hvars detaljer jag ej behöfver upptaga Ridderskapets och Adelns dyrbara tid, bör väl hvarje sann vän af sitt fädernesland och sina medborgare söka upptänka utvägar, hvarigenom en bättre ställning måtte beredas för åkerbruket, denna för vårt Land naturligaste likasom äldsta och viktigaste näringsgren. Åt denna pligt vill jag ock, efter min ringa förmåga, frambära en gärd med det enkla, men, såsom jag vågar hoppas, ändamålsenliga förslag, hvilket jag går att vördsam samt underställa en upplystare pröfning och till vidare utveckling öfverlemna.

Det nu öfverklagade onda skulle tvifvelsutän bäst och säkrast förekommas genom ett stabelt och påräkneligt sädesvärde, hvarmedelst landtmannen kunde komma i tillfälle att med visshet calculera en bestämd inkomst af sin jord, hvaraf, jemte tillgång för Kronoutskyldernes behöriga utgörande,

ett nödigt öfverskott återstode för jordägarrens bergning, och hvilket stadgade och påräkneliga sädespris å andra sidan jemväl skulle medföra den fördelen, att säden, vid ett infallande missväxtår, icke genom bristande tillgång uppstegras till alltför högt pris för den fattigare delen af den arbetande classen.

Detta dubbla och välgörande ändamål skulle, efter min tanke, vinnas, om ett anslag å Statens sida afsattes till inköp i goda år af spannmål inom Landet, hvilken upphandling skulle verkställas, äfvensom förvarandet och försäljningen till hugade köpare ombesörjas af en KronoOmbudsman eller GeneralProcurator i hvarje provins, och hvilken bland för erfarenhet i ämnet kände, redlige och i orten aktade jordbrukande Possessionater kunde utväljas, och, jemte nödigt biträde, på det allmännas bekostnad aflönas. Spannmålsupphandlingen i goda år kunde ske för minst åtta R:dr B:co tunnan Råg, och andra sädessorter i proportion; försäljningen åter för tio R:dr samma mynt tunnan Råg, och så vidare, hvarigenom, jemte full ersättning så väl för Statens till upphandlingen förskjutne medel, som GeneralProcuratorns lön, äfven ett betydligt öfverskott genom nu ifrågakämlde inrättning borde komma Staten till godo. Derigenom skulle för landtmannen all förlust och förlägenhet undanröddas vid afyt-

randet af jordens öfverproduction i goda år, som erfarenheten visat icke längre tid än trenne år i en följd inträffa; hvarjemte, vid infallande missväxtår, de vigtigaste menliga följder deraf voro undanröjde, att den i Magazinen förvarade, under de goda åren uppköpte säden kunde för modereradt pris till de behöfvande försäljas.

Till Rikets Höglofl. Ständers pröfning underställer jag vördsamt detta förslag, för hvars tillämpning, i fall det vore lyckligt nog att finnas förtjent af vidare utveckling, jag vördsamt förbehåller mig att framdeles, då frågan från vederbörligt Utskott återkommer, föreslå nödige reglementariske föreskrifter, hvarvid äfven torde komma i fråga bestämmandet af det sädesquantum hvarje enskild, med afseende å beloppet af dess Kronoutschylder, må äga rättighet, att mot det bestämda priset till Magazinet inlemna; anhållande jag för närvarande endast, att hvad nu af mig anfördt blifvit måtte med de öfrige respective RiksStånden communiceras och till Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet remitteras.

Lades på bordet.

Herr *Bråkenhjelm*, *Pehr Reinhold*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Sedan, enligt Rikets Höglofl. Ständers beslut, guld tillverkningen vid Ädelfors Guld-

verk upphört, och då de till nämnde Guldverk inköpte hemman samt öfrige dertill anslagne hemman och lägenheter genom arrenden endast försämrats och vanskötas, så att afkastningen af dem i en framtid för Kronan blir liten eller ingen; så får jag vördsammast föreslå, det må dessa hemman och lägenheter för Kronans räkning genast afyttras, och köpeskillingarne derföre ingå uti Statskassan. Beträffande de Guldverket tillhörige Kronohemman, torde med dem ingen annan förändring böra vidtagas, än att Konungens Befallningshafvande uti Jönköpings Län finge besörja om åboledighetens fyllande, i fall Guldverket med åborätt något sådant hemman haft sig anslaget, samt att räntan för dessa Kronohemman hädanefter omedelbarligen hemfaller till Kronan; börandes likväl, uti ofvanåberopade fall af åboledighet, det först utrönas, huruvida åborätten från början af Kronan för Guldverkets räkning varit inköpt, eller Kronan i och för densammas erhållande fått vidkännas förlust i annan väg, då en sådan förlust genom erläggande af städja af den blifvande åboen bör, så vidt ske kan, ersättas.

Om remiss af denna Motion till vederbörligt Utskott anhålles vördsammast.

Lades på bordet.

Herr *Uggla*, *Carl Wilhelm*, hade inlemnat följande, som upplästes:

Flere värda Ledamöter hafva här förut tillräckligen skildrat den omensklighet och det missbruk samt förderf bysättningslagen medförer, så att en ytterligare målning deraf ej är behöflig. Jag vill derföre blott, med afseende på saken, lemna en gärd, så godt jag kan, åt Representantens åliggande, att, genom de bästa medel han förstår, söka förekomma eller upphäfva ett ondt, hvaraf antingen samhället i det hela, eller någon dess medlem befinner sig lidande.

Ändamålet med bysättning, då alla andra origtiga bevekelsegrunder åsidosätts, måste endast vara att tvinga sig till valuta för någon ting utborgadt (detta må hafva bestått uti penningar eller hvad annat som helst), i sådane fall då gäldenären ej godvilligt aflemnar det, men likvist äger förmåga dertill. Att sålunda en creditor, genom tvingande medel, förhjelpes till hvad han med rätta bör hafva, är någon ting så billigt och öfverensstämmande med de ömsesidiga pligterna i samhället, att ingen ting bör deremot med skäl kunna invändas. Lagstiftaren har väl troligen äfven med denna tvångsmagt blott åsett dylika fall, men icke anat, att hans verkligen kloka stadgande för bibehållandet af ömsesidig rätt skulle
till-

tillämpas, för att gynna och befordra hämdens låga afsigter, eller för att sätta en fri Medborgare utom lagen, endast beroende af sin hårda borgenärs, det det vill säga, ofta af sin fiendes godtycke.

För att dock kunna bibehålla denna tvångslag i ett modifieradt skick, till förmån för den allmänna crediten och säkerheten i vissa transactioner, hvilket torde vara nödvändigt, får jag vördsamligen föreslå några grunder för ändringen af den öfverklagade hårda lagen, hvilken icke uppfyller hvad tiden af upplystare samhällen fordrar. Jag framställer dessa grunder dock såsom ofullständiga bidrag, nöjd om de kunna väcka mera erfarne och upplyste mäns uppmärksamhet, samt gifva anledning till en fullkomligare bearbetning af denna viktiga lagstiftningsåtgärd.

Med anledning häraf vågar jag vördsamligen yrka: att bysättning ej må ske, utan i det fall, att gäldenären tredskas i sin betalningsskyldighet. Då anledning dertill är för handen, kan ansökning om bysättning hos vederbörande executor ske, hvilken äger att, sedan gäldenären blifvit hörd, uti resolution ålägga honom att ställa personel borgen för sig, vid äfventyr att eljest deteneras, intill dess ett ytterligare beslut i målet fattas.

Detta ytterligare beslut skall fällas af en *Jury*, vald och sammansatt efter samma grunder, som för tryckfrihetsmål är stadgad.

Denna Jury förelägges, att, sedan den tagit kännedom af handlingarne i målet, efter öfvertygelse och samvete besvara den framställda frågan: *om den tilltalade gäldenären genom tredska gjort sig skyldig att bysättas?*

Samma pluralitet, som är stadgad för Juryn i tryckfrihetsmål, fäller eller friar äfven här den tilltalade.

Anses gäldenär af Juryn skyldig att bysättas, skall han, såsom förbrytare dömd, med fängtractamente förses af allmänna medel. Frias han af Juryn, må derföre icke borgenären förlora sin rätt, att af gäldenärs egendom, som äges, ärfves eller förvärfves, utsöka sin fordran.

Med en sådan behandling skall bysättningsstadgandet återgå till sin första af Lagstiftaren åsyftade bestämmelse, och den i sin betalningsskyldighet tredskande icke undgå det tvång hans motsträfvighet förtjenar; men å en annan sida skall ingen, som blifvit träffad af oförutsedde, icke sjelfförvållade olyckor, och såmedelst urstånd-satt att fullgöra sin betalningspligt, genom det individuela godtycket kunna beröfvas samhället och sättas utur tillfälle, att me-

delst arbete å nyo förkofra sig, samt måhända slutligen godtgöra den skuld han sig förut åsamkat.

Hvad åter en sådan gäldenär vidkommer, som genom bedrägligt förhållande och genom lättsinnigt slöseri af tid och egendom skuldsatt sig, utan att göra rätt för sig, bestämmer lagen ett ansvar på annat sätt, så att bysättning såsom straff icke hit bör kunna lämpas.

Jag anhåller vördsamt att denna min Motion må blifva remitterad dit de öfriga Memorialerne i samma ämne afgå, och hvilket jag förmodar lærer blifva LagUtskottet.

Lades på bordet.

Herr *Crusenstolpe, Magnus*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Jag vågar vördsamt föreslå, att Rikets Höglofl. Ständer måtte *fördubbla* det nu bestämda årliga arfvodet för Herrar Fullmäktige i Banken och RiksgäldsContoiret.

Lades på bordet.

Grefve *Brahe, Magnus*, anförde skriftligen:

Då Rikets Höglofl. Ständer vid 1815 års Riksdag, uppå Hans Maj:t Konungens proposition, anslogo en summa af 10,000 R:dr

årligen såsom fond till expectancearsvoden för lönlöse Officerare, antogs såsom allmän grund, att alla under 1813 och 1814 års Krig i effectiv tjänst befintlige Officerare, hvilka icke uppburo lön på Stat, borde blifva berättigade till erhållande af understöd, som för en Öfverste bestämdes till 500 R:dr, för en ÖfversteLieutenant till 300 R:dr, för en Major till 200 R:dr, för en Capitaine till 150 R:dr och för en SubalternOfficer till 100 R:dr om året.

Sedan den tiden har visserligen ett icke ringa antal af dem, som då på Expectance Staten uppfördes, derifrån afgått, men ett än betydligare är likväl, genom afskedstagande från Regementerna, i Arméen qvarstående, utan att ännu hafva blifvit delaktige af något underhåll från Expectancefonden, och det är dessa vanlottade och behöfvande Militairers öde, som icke utan skäl påkallar Rikets Ständers behjertande.

I afvaktan af vacance bland dem, som hunnit komma i åtnjutande af det efterlängtrade understödet, befinna sig nu omkring 120 Officerare, de fleste af Capitaines- och SubalternOfficers-graden, alla utan lön, största delen behöfvande, och, efter hvad jag nogsamt har mig bekant, försatte i de mest bedröfliga omständigheter för lifvets uppehälle, icke allenast för sine egne personer, utan äfven för hustrur och barn.

Det redan lemnade anslaget framter ett talande bevis på Rikets Ständers omvårdnad och välvilja; det är således icke utan förtroende jag nu vänder mig till Högloflige Ridderskapet och Adeln med framställningen af så många Militairers beklagansvärda lott, under önskan att se Expectance-fonden ökad till sådan summa, att ej allenast de inom Capitaines- och Subalterngraderne, som nu innehafva arfvoden, kunde i dem vinna någon förhöjning, utan i synnerhet att de lönlöse i Arméen qvarstående mest behöfvande Officerare, som ännu ej hunnit inkomma på Expectance Staten, måtte, genom delaktighet deraf, finna medel att afhjelpa lifvets oundgängligaste behof.

Af sådane anledningar får jag vördsamt föreslå, att Expectance-fonden måtte erhålla en årlig tillökning af 5000 R:dr, för att, efter föregången pröfning af de sökandes omständigheter, på vanligt sätt genom Stats-Contoiret utdelas.

Jag hade gerna sett att ej behöfva fästa Ridderskapets och Adels uppmärksamhet på ett förhållande, som, om det efter min önskan afhjelpes, visserligen leder till ökade StatsUtgifter; men både pligt och öfvertygelse hafva härtill uppmanat mig.

Lades på bordet.

Grefve *Frölich*, *David*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Vid 1823 års Riksdag hade Rikets Ständer beslutat och i en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 17 December samma år bestämt ytterligare grunder för den Extra Roteriing, som, i enlighet med Ständernes Beslut år 1810, redan öfvergått all i Riket förut oroterad, privilegierad jord. För att jämka denna Extra Roteriing skulle särskilde Commissioner inom Länen organiseras, och en Instruction för deras befattning utfärdades af Kongl. Maj:t under den 20 December 1825.

Att föremålet för dessa jämningsförrättningar borde inskränka sig till *privilegierad jord* och till *extra Roteriing*, innefattar ordalydelsen af Instructionen, och så borde den öck göra, för att vara i öfverensstämmelse med Ständernes Beslut. Att med *ordinarie* eller *ständig Roteriing* belägga förut oroterad jord, vare sig privilegierad eller af Krono-, Skatte- eller Frälse-natur gaf RiksdagsBeslutet ingen anledning till; desse borde således, enligt hvad förut blifvit stadgadt, erlægga Rotefrihetsafgift. Icke dessmindre ankom till LänsStyrelserne en Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse (daterad samma dag som Instructionen), hvilken jag anhåller få här ordagrannt låta inflyta utur en i händer ägande tryckt

Kungörelse af Konungens Befallningshafvande i Carlstad, så lydande:

— Kongl. Maj:t — — har i Nåder förordnat: att som genom högstberörde Instruction stadgadt blifvit, det Kronoskatte- och Frälsejord icke bör till Extra Roterung upptagas, emedan, enligt gällande Författningar, all sådan jord åligger i Ordinarie Roteringsbesväret deltaga, det skall åligga Extra RoteringsCommissionerne icke allenast noga undersöka, huruvida inom hvarje Extra RoteringsCommissionsdistrict någon oroterad jord af desse naturer förefinnes, som efter gällande författningar bör i ordinarie Roteringen deltaga, samt deröfver särskilde längder författa, hvaruti alla sådane hemman och lägenheter upptagas, *utan ock desamma i ordinarie Rotar indela efter enahanda grunder, som vid RoteringsVerkets uppgörande blifvit inom Länen följde*, jemförda med de grunder, som Kongl. Maj:t i Instructionen för Extra RoteringsCommissionerne stadgat, hvilken Instruction likaledes kommer *i alla andra tillämplige fall att tjena RoteringsCommissionerne till underdånig efterrättelse* — — —.

Huru, genom en sådan Nädig skrifvelse, de till Extra Roteringens jämkning sammansatte Commissionerne fått en alldeles oförmodad utsträckning i sin befattning, är fattligt för en hvar. Icke har jag varit i

tillfälle utröna huru den Nådiga skrifvelsen på alla ställen i Riket blifvit tillämpad; men det är mig sagdt, att från en af Länsstyrelserne i de vestra Provinserne remonstrationer i underdånighet blifvit gjordes, och sjelf har jag, såsom Ledamot i Commissionen inom det Härad jag bebor, afgifvit till Protocollet min reservation emot all slags Ordinarie Inrotering.

Det är nu i öfverensstämmelse med nämnde reservation och mitt begrepp om behörigheten af de åtgärder, som i anledning af oftanämnde Kongl. Maj:ts Nådiga skrifvelse blifvit vidtagne, som jag härmed får äran såsom Motion yrka: *att all påbörjad eller verkställd Indelning af jord (vare sig privilegierad eller af Krono-, Skatte- och Frälse-natur) till Ständig eller Ordinarie rotering, derigenom Ordinarie Knecktehållet skulle ökas utöfver det i Knecktecontractet bestämde antal, måtte genast varda inställd.*

Då den Nådiga skrifvelsen åberopade såsom grund de gällande författningarne, gaf sådant mig en anledning att söka för mitt begrepp utreda hvilka desse gällande författningar kunde vara. Förgäfvess har jag likväl anställt forskning i denna väg; det det vill säga: jag har icke funnit några författningar, emanerade sedan Statshvälfningen år 1809, hvarigenom en slik Ordinarie

narie Roterings kunde auctoriseras. RiksdagsBesluten ifrån och med 1809 till och med 1823 innehålla icke det ringaste här-om, och jag vågar derföre betvifla, att någre gällande författningar i detta afseende nu finnas. Jag skulle blottställa mig för att anses sakna all uppmärksamhet å de förhållanden, som föranledde f. d. Konungens fall, om jag trodde, att de författningar han låtit utfärda utan Rikets Ständers samtycke och tvärtemot då gällande Regeringsform rörande Nationens viktigaste rättigheter, skulle kunna sättas i verkställighet nu, och den sednare tillkomne Grundlagens principer sålunda i sjelfva verket kullkastas genom antagande deraf, att författningar, utkomne åren 1805 och 1806 i desse hänseenden vore ännu gällande. Icke dess mindre är anledning förmoda, att någon irring i detta afseende ägt rum, då man igenfinner i Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 30 Maji 1826 (hvilket innehåller åtskillige förklaringar öfver Instructionen och den Kongl. Skrifvelsen af den 20 nästförutgångne December), att nemligen tvänne Kongl. Bref af den 14 October 1805 och 2 October 1806 blifvit åberopade, deraf det sednare skulle innehålla: *"att alla till viss ränta skattlagde lägenheter, som till viss godhet kunna jämföras med $\frac{1}{16}$:dels hemman och derutöfver, äro ständigt rotering underkastade."*

Med största möda att få se detta numera ur de fleste samlingar förmodligen bortregistrerade och aldrig tryckta Kongl. Bref, har jag omsider i dag fått läsa det samma i original och funnit, att det innehåller väsendtligen icke annat än generella föreskrifter för KammarCollegium och Läns-Styrelserne, hvarest de skulle præliminarter för en tillärnad RoteringsCommission anskaffa erforderlige upplysningar, och att ofvanintagne mening icke står annorlunda än discursive omnämnd.

Emedlertid har, på sådane grunder, Indelning till *Ordinarie rotering* blifvit af *ExtraRoterings JämkningsCommissionen* på flere ställen i Riket verkligen förrättad, under hänvisning för den missnöjde, att i laga ordning genom Besvär söka rättelse. I den mon ingenting varit att anmärka, mot tillämpningen af författningen, är dock klart, att ingen rättelse i denna väg vore möjlig, innan hela författningen först vore upphäfven.

Lades på bordet.

Grefve *Frölich, David*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Då förhöjning i Löner för Justitiæ-Råden, StatsSecreterarne och JustitiæOmbudsmannen blifvit föreslagne, och jag delar deras öfvertygelse, som anse Statens

vigtigaste Functionärer böra aflönas på ett sätt, som dels vittnar om hvad Nationen af dem fordrar, dels medgifver dem att hufvudsakligen egna sin tid och sin förmåga åt det Allmännas tjenst, så påkallar rättvisan, att, oaktadt min böjelse för besparing af allmänna medel, jag måste framstå att yrka förhöjning i Svenska StatsRådens Löner till Åtta Tusende Riksdaler Banco för hvardera, så länge de äro i activ tjenst.

Lades på bordet.

Friherre *Klingspor*, *Fredrik Philip*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Både i sammanhang med den Motion jag för några dagar sedan hade äran väcka om bildande af ett NationalMuseum, och äfven betraktadt särskildt för sig, vågar jag nu göra en Motion, visserligen ledande till en utgift, men ej af någon betydenhet emot det ändamål, som dermed skulle vinnas.

Då löntillökningar för nästan alla Stater och Embeten vid denna Riksdag föreslås såsom nödvändige, skulle det väl äfven kunna synas, som om Kongl. Akademiens för de Fria Konsterna stat äfven kunde påkalla någon välvilja af Rikets församlade Ständer. Det är dock ej min mening att nu yrka något sådant; jag blott vågar fästa uppmärksamheten på huru verkligt till-

fälligt det är, att äga Artister af första rangen i vårt land, der i det hela så litet göres för de fria konsterna. Vi kunna likväl under närvarande tidpunkt glädja oss att, efter min tanka, 3 à 4 utmärkta Konstnärer finnas, hvilka nu uti sin bästa tid för utöfningen af deras talent snart nog måhända försvagas och gå utföre till det slutliga målet, hvarefter deras arbeten ej mera äro att tillgå. Med afseende härå och med den förhoppning jag hyser, att någon gång Nationens skatter i konstväg skola samlas och iordningställas, så föreställer jag mig efterkommandes förundran, om uti en så beskaffad samling arbeten af sådane Konstnärer, som vi inom Fria Konsternas Akademie äga, skulle saknas. Af omtanka för framtiden tager jag mig därför friheten föreslå, det Rikets Ständer nu ville anslå, ej såsom en ständig stående utgift, utan blott för denna gången 3000 R:dr B:co, att för ett blifvande National-Musei räkning kunna beställa en tafla af hvardera af dessa Konstnärer, t. ex. ett Landskaps- och tvänne Historiemålningar, hälst ur Svenska Historien, och att, i fall denna min Motion kunde vinna bifall, någon passande person blefve utsedd, att för Rikets Ständers räkning taga befattning med denna beställning.

Lades på bordet.

Friherre *Cederström, Anders*, hade inlemnadt följande Sju Memorial, hvilka upplästes, så lydande:

Vördsamt Memorial!

Hos Rikets Höglofl. Ständer får jag hemställa om ej en allmän och kostnadsfri rättighet till fiske med Segelnotar, Skötar, Torsk-krok m. m. i de stora fjärdarne och yttre skären på Kronans vatten måtte beviljas. Den stora och ofelbara vinst, som dervid är med säkerhet att påräkna, blefve likväl för enskild man svår att skörda. Dertill fordras, att Kongl. Maj:t och Rikets Ständer gåfvo en i Skärgårdsfisket kunnig man uppdraget härmed. Utom nödigt anslag till Segelnotens uppsättande, borde han få begagna dertill behöflige mindre Kronofartyg, som kostnadsfritt bemannades och med lifsmedel försågos under den tid försöken fortforo. Likväl vinsten Kronan ensamt förbehållen, under den tid försöken fortgå.

I händelse Rikets Ständer hedra detta förslag med den uppmärksamhet det förtjenar, anser Motionären för en ära att dervid tillhandagå med de upplysningar, han i detta Riksgagneliga ämne kan lemna.

Om communication med de respective MedStänderna och Remiss till vederbörligt Utskott anhålles vördsammast.

Vördsamt Memorial!

Sedan jag af Rikets Ständer blifvit anmodad att, efter undfåendet af alla vid 1815 års Riksdag med Bevillningen gemenskap ägande handlingar, hvilka såväl inom Stånden som Utskottet voro att tillgå, närmare yttra mig öfver det af mig inlemnade Bevillningsförslag, och dessa handlingar blifvit på allmän bekostnad mig tillställde; har jag nu äran återställa samma handlingar och förklara, att, efter 13 års vunnen erfarenhet, jag icke finner någon ändring i det gifna förslaget fördelagtig, utan anhåller om communication af detta mitt yttrande med de öfrige respective RiksStånden, samt Remiss till Bevillnings-Utskottet; hvarföre de vid 1815 års Riksdag af mig ingifne och till trycket befordrade *Tankar rörande Sveriges Bevillnings-sätt*, och dertill hörande Bihang med Tabeller, härhos vördnadsfullt bifogas.

Vid hvilket Memorial de uti detsamma öförmälte handlingar voro bifogade.

Vördsamt Memorial!

Hos Rikets Höglofl. Ständer får jag ödmjukast föreslå, att KronoSkjutsen måtte afskaffas för de hemmansägare, som bo i Skärgården och ej hafva Landsvägscommunication genom broar eller färjor med fasta landet, hvaremot dem kunde åläggas ett

motsvarande onus till Kronan; och anhålles om Remiss häraf till vederbörligt Utskott.

Vördsamt Memorial!

Hos Rikets Höglofl. Ständer får jag ödmjukast föreslå anläggandet af Gästgifvaregårdar å Wermdön, med bestämdt håll så till lands som sjös, till lättare fortkomst för resande och sjöfarande; hvaröfver Konungens Befallningshafvandes utlåtande torde infordras, till upplysning för Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottets yttrande, till hvilket Utskott detta mitt Memorial torde remitteras.

Vördsamt Memorial!

Hos Rikets Höglofl. Ständer får jag ödmjukast föreslå understöd för Gustafsbergs PorcellainesBruk på Wermdön, af det skäl, att i händelse en dag hvarken Engelskt eller annat Utländskt Porcellaine finge införas, skulle Rörstrands PorcellainesBruk, den enda i större skala här i Landet varande Fabrik af slik beskaffenhet, kunna taxera sina varor till hvad pris som hälst, enär den icke hade några medtäflare; jag anhåller, att Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet måtte infordra Gustafsbergs ägares yttrande rörande behovet af hvad jag föreslagit.

Vördsamt Memorial!

Till Rikets Höglofl. Ständers beprövande får jag ödmjukast hemställa, om icke,

sedan Herr Capitainen Gripenswärd, hvilken af Rikets Ständer erhållit tillåtelse att på egen kostnad uppgräfva det Södra eller så kallade Baggens Stäk, dertill blifvit oförmögen, denna så väl för Kronan som Handeln högst nödiga genomfart måtte på allmän bekostnad blifva gjord segelbar för Fartyg från 5 till 12 fots djupgående; och som denna genomfart torde med mindre kostnad kunna verkställas från Lennerstad-Sunden öfver Morarne till BaggarsFjärden, föreslås, att i Canalbyggnad kunnige personer måtte ditsändas, för att derom anställa en noggrann undersökning.

Vördsamt Memorial!

Hos Rikets Höglofl. Ständer får jag ödmjukast föreslå, att bestämdare föreskrifter för Prästrättigheternas utgörande af hemman i Skärgården, der ringa utsäde är, måtte meddelas, enär Kongl. Förordningen derom af år 1686 ej för närvarande tider är tillräckligt upplysande, samt man icke med säkerhet känner rätta meningen af ett *Band Fisk*, samt hvilka slags *Notar* och *Båtar* deri menas. De flere obehagliga Rättegångar, som i sednare tider uppstått emellan Prästerskapet och Församlingar i Stockholms Skärgård visa, huru bestämd Lag i detta afseende vore af högsta nödvändighet.

Dessa sju Memorial lades på bordet.

Fri-

Friherre *Wrede*, *Carl Henrik*, anförde skriftligen:

Jag tager mig friheten fästa Ridderskapets och Adels uppmärksamhet på olämpligheten af Kongl. KrigsCollegii befattning med Indelta Arméens Boställen; sannfärdigheten af denna sats tror jag vara så väl känd, att den ej behöfver bevisas. Jag får derföre vördsamt föreslå, att den befattning Kongl. KrigsCollegium med Indelta Arméens Boställen haft, bör med 1830 års början upphöra, och i följd deraf Husesyns-Contoiret vid samma tid försvinna, samt att Landshöfdinge och RegementsChef finge sig anbefaldt, att om dem ensamt taga vård och till Kongl. Maj:t i underdånighet inkomma med project till Boställens vårdande m. m., grundadt på olika förhållande i hvarje Provins.

Den så kallade Militie- och Boställs-Cassans Capital skulle delas på Regementerna lika, och med Räntan för det Capital hvarje Regemente erhöll skulle de obebyggda Chefs-, Majors- och CapitainesBoställena successive bebyggas med Charactershus; inom en tid af 10 à 12 år skulle då vid alla Regimenten ofvannämnde Boställen vara bebyggda, och Indelningshafvarne kunna sjelfva bebo och bruka dem, hvilket för Boställena skulle vara högst nyttigt och ledande till deras förbättrande.

Lades på bordet.

Herr *Flach, Carl*, uppläste följande:

Då jag förmodar, att Rikets Ständer besluta fortfarandet af *Passevolanceafgiften* för truppers underhåll vid *Exercismöten* och *Öfningsläger*, såsom till sin nytta och fördel af erfarenheten i alla afseenden bestyrkt, tager jag mig friheten föreslå: att *tågande trupper blifva genom vederbörande Commissariaters försorg, äfven under marchen till och ifrån öfningsplatserne, förplägade.*

Det tryckande onus, som träffar de inqvarteringsskyldige genom tillhandahållande af mat åt de *tågande trupperne*, är i första rummet orsaken till denna min Motion.

Detta onus, som egentligen drabbar de nära allmänna landsvägen boende *Hemmansägare*, innebär sålunda äfven orättvisan af en högst ojemn fördelning.

Visthuset hos den på $\frac{1}{8}$ eller $\frac{1}{6}$:del besutne jordbrukaren tål icke vid denna gästning. Med bästa vilja hos värden och fördragsamhet hos soldaten, kan sällan för lägenhet hos den förra och missnöje hos den sednare undvikas.

Det lärers äfven icke vara utan nytta, att soldaten under marchen får vänja sig vid det lefnadssätt, som vid *Mötesplatsen* förestår honom; och *öfningen* i en dylik

matberedningsanstalt under fredliga tåg torde icke vara utan allt intresse, då den oftast i krig måste äga rum.

Verkställigheten möter ingen svårighet, och med en ringa verksamhet af Commissariatet är den ganska lätt. Fördelarne äro deremot absoluta. Jag grundar detta mitt omdöme på egen erfarenhet.

1:o Undgår den Inqvarteringsskyldige att uttömma ett eget knappt förråd, men kan till Commissariatet få afyttra hvad han möjligen har att umbära.

2:o Då dylika marcher merendels tåga under den mildare årstiden, kan truppen inqvarteras till större antal i de invid allmänna vägen belägne Byar och Hemman, hvarigenom de olägenheter undvikas, som ofta förorsakas af långa sidomarcher, hvilka påkallas af matbehofven i qvarteren; och då dessa försvinna, skulle

3:o Hvarje dagmarch vida utöfver den nu vanliga kunna förlängas, och derigenom i det hela betydlig tid och kostnad blifva sparade.

Jag anhåller vördsamt om Remiss af denna min Motion till vederbörligt Utskott, och dess communicerande med de öfrige respective RiksStånden.

Lades på bordet.

Herr *Freidenfelt*, *Carl Gustaf*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

I sammanhang med den, uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition rörande StatsVerkets tillstånd och behof, gjorde framställning angående Boställena vid Indelta Arméen och de här, i anledning deraf, i samma ämne af åtskillige Ridderskapets och Adels Ledamöter aflemnade yttranden, anhåller jag att få fästa uppmärksamheten på ett förhållande, som, i fall Boställena varda bibehållne, i hög grad synes förtjena rättelse. 20 §. af 1770 års förklaring å 1752 års BoställsOrdning, obestämd i sin ordalydelse och olika tillämpad af Domstolar och Embetsverk, har hitintills ofta framvisat den följd, att en Officer vid ett indelt Regemente, vid tillfällen af befordran eller transport till annan indelning, fått uppbära för ett och samma år inkomsten både af det Boställe han lemnar och det han tillträdt, till afsaknad för en kamerat, som under tiden får tjena utan lön. Det är en rättelse i detta förhållande jag önskar, och anhåller därför om Remiss å detta anförande till Stats- eller Stats- och Ekonomi-Utskotten, på det saken må komma under deras öfvervägande i sammanhang med frågan om Boställsregleringen.

Lades på bordet.

Grefve *Posse*, *Arvid*: Klockan är nu redan slagen Tolf och de 30 dagar, inom hvilka vi äga att vid denna Riksdag väcka Motioner, således slutade; men som troligen åtskilliga, hvilkas uppläsande ännu icke medhunnits, äro inlemnade, får jag vördsamt hemställa, om icke Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken täcktes inhämta Ridderskapets och Adels tanka, huruvida icke endast namnen å de, som inlemnats skriftliga Motioner, nu kunde anmälans, och skrifterne sedan i nästa Pleno uppläsas.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken frågade, om Ridderskapet och Adeln instämde i Grefve Posses berörde framställning.

Ropades *Ja*.

Hvarefter *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* tillkännagaf, att nedannämde Herrar Ledamöter inlemnats följande Memorial:

Grefve *Bjelke*, *Axel*, 1.
 Herr *Reutersvärd*, *Pehr Adam*, . . 2.
 Herr *af Geyerstam*, *Gustaf Emanuel*, 1.
 Herr *Rosensvärd*, *Adolph Reinh.*, 1.
 Herr *Åkerhjelm*, *Fabian Gustaf*, . . 1.
 Herr *Löwenström*, *Johan Jacob*, . 1.

Herr <i>Rothlieb, Carl Fredrik</i> ,	1.
Herr <i>Hjerta, Gustaf</i> ,	2.
Herr <i>Rosenqvist, Fredrik Leonhard</i> ,	2.
Herr <i>Grönhagen, Gustaf Lars</i> ,	3.
Friherre <i>Ridderstolpe, Fredrik</i> ,	1.
Herr <i>Pereswetoff Morath, Carl Axel</i> ,	1.
Herr <i>Ribbing, Arvid</i> ,	1.
Friherre <i>Anckarswärd, Carl Henrik</i> ,	1.
Herr <i>Hjerta, Lars</i> ,	1.
Friherre <i>Hermelin, Carl</i> ,	1.
Friherre <i>Åkerhjelm, Gustaf Fredrik</i> ,	1.
Herr <i>af Wingård, Johan</i> ,	1.

Hvarjemte *Hans Excellence Herr Grefven och Landt Marskalken* anmälde, att från Riddarhus Utskottet inkommit ett Memorial af den 3 dennes, innefattande hemställan, att Riddarhus Fiscalens Riksdagsarfvode måtte, från och med innevarande Riksdag och framgent, alltid af de till Riksdagskostnaderne anslagne allmänna medel utgå.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan ett qvart till Ett om morgonen den 16 December.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.
